

Hazatért munkaszolgálatos hadifoglyok névsora

Válasz az „Uj Ember“-nek

Zsolt Béla a zsidóság feladatairól

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 39. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947. SZEPTEMBER 24.
5708 TISRI 10

LÉLEKMÉCS ÉS SÁTOR

Írta: KATONA JÓZSEF

Ezek a napok megtérésre hívnak — büntudatra, bűnbánatra: engesztelésre. Van azonban szavuk azokhoz is, akiket *visszatérésre* szólítanak — büntudattal, bűnbánattal: engesztelésre.

Kol-Nidré estje előtt, amikor a templomba indulunk, a zsidó házakban apró mécsket gyújtunk — a halottak emlékeztérére. Hol van annyi mécses, amennyit most Európaszerte még kellene gyújtanunk mártírjaink: apák, anyák, hitvesek, testvérek, gyermekek, rokonok és barátok emlékeztérére? Ám az emlékek hangja erős, az emlékezés szava megszólal azokban az otthonokban is, ahol nem élnek már zsidó életet és a *Jaum-Kippuri Mázkir* — a halottak emléke is a templomokba gyűjti emlékezésre azokat, akik az embereket előtt már nem vallják magukat zsidóknak. A kegyelet nem engedi őket elszakadni a zsidóságtól, a fájó emlékekhez legyőzhetetlen nosztalgiával ragaszkodnak, — de a zsidó élettől elfordulnak, a zsidó örömben, helytállásban és küzdelemben nem akarnak résztvenni.

Az Engesztelő Nap lélekmé-

csével intünk most feljűk. Oly sokszor szólítottuk már eddig is, — tudjuk, olvassák az Uj Életet (ha talán némelyek titokban is) — most ezeken a hasábkokon szólunk hozzájuk: *jöjjenek vissza soraikba*. A gyűlölet világa elsodorta őket, amikor már féktelenné vált az embertelenség és bosszu szelleme: mint megriadt nyáj az életveszedelem végső kétségbeesésbe sodródva, szinte tébolyodottan rohantak el tőlünk s az örvény fölé érve, feldokolva egy szalmaszál után kaptak. Ezt a pszichológus zsidó senki büniül nem rója fel, de senki, egyetlen egyház sem veheti komoly vallási meggyőződésből eredő konvertálásnak akkori cselekedetüket.

A felszabadulás után ezren és ezren tépték össze papírjaikat, százan és százan jöttek családotól és formálisan is megszüntették kitérésüket. A visszatérők sora még nem szakadt meg — sokan halálos ágyukhoz kérik a rabbót, mert korábban elmulasztották visszatérő szándékuk megvalósítását — ámde sokan még mindig késlekednek, pedig *lelkükben él a zsidó érzés és szeretet val-*

lásunk iránt. Ezekhez szólunk: miért nem jönnek csapatostól, hogy hitet tegyenek zsidóságuk mellett? A rosszra emlékező zsidó még mindig retteg, fél, hogy a múlt kísértetei, a gyűlölet gonosz szellemei visszatérhetnek? Ne féljünk a múlt démonaitól: a mártírium és szenvedés megtanítottak bennünket arra, miképpen kell néhez időkkel elviselni; mindenki tudja azt is, hogy amikor oly sokan tépték le magukról az emberi méltóságot s feneküldak gyűlölködésével mocskolták be ábrázatukat — mi emlékedtlen emberek maradtunk és véres arcunkon hordoztuk Isten képmását. *Ha Isten megőrizte a nagy történelmi orkán idején, megmaradtunk — élünk, ő vigyáz ránk most is, a jövőben is.* És ha azelőtt nem voltunk mindig gerincesek, most fel-emelt fővel, büszke zsidó öntudattal járhatunk az emberek között: önbecsülésünk fokozódott, hitünk megerősödött. Aki hűséggel visszatért hitéhez, becsületben ragaszkodik a vallásához — az bátorságosan járhat az életben, emelje szemét az Istenhez s haladjon zsidó uton, vallásos

meggyőződése útján, mert számára az az igaz út.

...Fújó paripák vágatnak az országuton, kocsik repül velük, azon vidám társaság, együtt mulatoztak az éjszakában. Amikor a prüszkölő lovak a város határához érnek, megállnak. A kocsiiban ülők közül egyik szól: *En itt leszálok.* — Ne menj, maradj velünk, kiáltanak a többiek. — Nem maradok veletek, feleli, nézzétek: ott van a temető, ott az apám sírja, amott meg a testvéremé, hozzájuk megyek. Nem maradok veletek, mellettük van az én helyem, én itt leszálok...

Elmult az éjszaka, a vágató paripák megállnak, elesenednek a dorbézolók — ki-ki hazatér. Jöjjetek haza ti is, egy sír int feletek: az apátoké, talán a testvéré. Jeltelen sírok intgetnek, azoknak sírjai, akikért lélekmentes szoktatok gyűjtöttek — vértanúk ezrei, akiknek nincsenek sírjaik.

A bűnbánat és megtérés alázatával, az engesztelés hitében és reményében *Jaum-Kippur* után új ünnep köszönt ránk: *Szukkauz* — a Sátorok Ünnepe. Bevonulunk a sátorba és az ünnepen ott időzünk. Velünk

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

„Miért ne beszéljünk a zsidóságról?...“

A Gondviselés - szanatórium egyik első emeleti szobájában lakarók, párnák, virágok és mosolygó szőlőfürtök között pihen Zsolt Béla, a harcos, soha nem nyugvó, mindig en garde álló publicista. Mindannyiunknál lázasan, nyugtalanítóbb körülmények között, „veszedelmesen” élt az elmúlt esztendőben. (Pedig nekünk is jócskán kijutott ebből a vészmadarak által dicsőített életformából!) Türelmetlen, forrponig hevülő harciakészsége még mindig nem nyugodott el. Lehet, hogy a sok önmérsztő bév és tűz azokból az évekből maradt meg benne, amikor nem tudott az üldözöttségért sikraszállani, mert őt magát is üldözték. Vagy talán úgy véli, hogy ma is szükség van erre? Amit a tollal hadakozó Zsolt Béla mond, mindig érdekes és figyelemreméltó. Ezt legádázabb ellenfelei is elismerik. Most még ráadásul képviselő is, a Radikálispárt vezető egyénisége; szava messzibhangzó, mint eddig. Mint vallását szerető és a hitvesvéreért aggódó ember szólal meg ezúttal az alábbiakban...

*

Zsolt Béla mindenekelőtt arról beszélt, hogy az élet változatai között mindig újságíró maradt és marad. Újságíró ő, semmi más. Az, hogy képviselő lett, nem változtat ezen a helyzeten. „Tiszában vagyok azzal — mondotta meggyőződéssel, — hogy soha más minőségben nem lehet a harc eredményeként annyit elérni, mint az újságírónak.” A továbbiakban azt fejtette, hogy aktív politikát kell csinálni és a magyar polgárság, sőt az egész magyar társadalom javára akar dolgozni, ugyanakkor semmi ok nincs arra, hogy le ne leplezze a maga zsidó voltát és ezt ne hangsúlyozza ki erőteljesen.

— Valami egészen különben magyar géne“ az, — fojtatta, — hogy a zsidóságról ne beszéljünk. Ez az érzékenység és ok nélküli takargatás ma fokozottabban meg nyilvánul, holott az 1944 előtti politikusok között sok volt a zsidó és, ők nyugodtan merték vállalni a recepciót

és a magyarságért való harcot. Manapság erre a nyílt kiállásra nagyobb szükség van, mert rengeleg az olyan probléma, amelyekről Sándor Pálék, Vészi Józsefék, Vázsonyi Vilmosék soha nem is álmodtak.

— Itt van például a poszt-fasizmus, amit nem lehet észre nem venni. Mindig így van ez „átmenetek” alkalmával, amikor a következő korok átvesznek az előbbi korokból bizonyos maradványokat. Soha nem éreztük jobban, mint most, hogy az antiszemitizmus nagy erő. Ha mást nem mondok, csak azt, hogy az a két párt, amelyek minden keret, pénz és komolyabb felkészülés nélkül akkora eredményt ért el, máris kétségtelen, hogy a régi büvös varázsszó az, amely a tömegeket megmozgatta.

— Jól tudom, hogy hálálatlan dolog publicistának és politikusnak a zsidóságot vállalni, mert a zsidóság egy része azt fogja mondani, hogy túlzottan asszimiláns politikát csinálók, a másik része magyarkodással vádol meg, viszont a magyarság felületes rétegei, amelyek nem érzik, hogy, ha egyénileg érdekelt is vagyok a zsidóságért való harcban, mégis egyedül a humanitás vezet. — zsidó fajvédőnek titulál. Opportunistusabb volna tehát hallgatni. De mindjárt megkérdezem: Miért hallgassak én, amikor olyan politikusok, mint Leon Blum, Franciaország „great old man”-je, abban a pillanatban, amikor a zsidóságot sérelmek érték, teljes erővel kiállt. De amikor Blum ezt megtette, senkisémmel a kétségbe a jogát és senkisémmel a kifogásolta harci készségét azért, mert zsidó. Éppen ezért érzékenyebb, szenzibilisebb is. Ugyanigy nem vonták kétségbe a jogát Sir Herbert Samuel-nek, aki

tekintélyes angol politikus létre nyugodtan odaállhatott a zsidóügy mellé, mert ezt megkövetelte az igazságérzete, viszont ez nem diszkvalifikálta őt az angolok szemében, sőt nyilvánvalóan még növekedett is a tekintélye. Itt van például Ilja Ehrenburg a legkiválóbb szovjet író, aki szintén zsidó eredetű. A zsidóság sorsa őt is meggyőzően határozta el. Most jelent meg Amerikáról szóló könyve, amelyben oldalakat szentel a zsidóságnak. Senki sem húzza el az orrát azért, mert zsidó és nem állítja, hogy jó zsidó létre nem jó szovjetpolgár. Vaszilij Grossmann-nak a legkiválóbb szovjetírónak se vonják kétségbe azt a jogát, hogyha a zsidóságot sérelem érte, akkor ő mint zsidó is szót emeljen.

— Nálunk a zsidóság is, nyilván a fasizmus idejéből megmaradt eszkevényként, túlzottan óvatos sznob módon azt vallja, hogy a magunk problémáiról lehetőleg minél kevesebbet beszéljünk, vagy egyáltalán ne tegyünk említést. Emlékszem, hogy annakidején milyen körülmenyesen és mennyi kontérfalazással próbáltuk a zsidó szó szinonimáit megtalálni, csak hogy magát ezt a kifejezést, amely vörös posztó volt mindenki szemében, ne használjuk. Emlékeztünk a liberalizmust, azt a „bizonyos kategóriát”, „egy réteget” és „egyik felekezetet”, mert általános volt a mellébeszélés és mindenki kibújt a nyílt harc elől. Végre is, amikor már mint zsidót támadtak, kénytelen voltam én is leírni ezt a megjelölést. Nem hiszem, hogy attól kevésbé lennék jó a magyar politikában, hogy egyrészt magamat nyíltan zsidónak vallom és hogy számon tartom miként mentem keresztül mint zsidó a fasizmus alatt, másrészt pedig féltem az országot egy erős jobboldali hullámtól, ami visszasodorná a

helyzetet oda, ahonnan elindultunk. Ez végül is a demokrácia elorsvasztására vezetne.

— Ha én a zsidó sérelmekről beszélek, akkor nem felekezeti politikát csinállok, amint ezzel a másik oldalról azonnal megvádolnának, hanem szót emelek azokért, akiket általános emberi jogaikban, zsidóságuk miatt, ma is sérelmek érnek. Ennek a kornak próbaköve a zsidókérdés. Ha a demokrácia el tudja intézni a faji és a nemzetiségi kérdést, akkor megnyerte a csatát. Ne felejtjük el, hogy az osztályindulatok sokkal frissebbek, mint a faji, felekezeti és nemzetiségi előítéletek. Érezni lehetett a társadalomban ezt a legutóbbi választás alatt is. Ezért minden a demokrácia kifejlődését akadályozó momentumot el kell intézni, hogy megvelhesse a lábát és megerősödhessen az igazi demokrácia. Engem és mindazokat, akik akkor szólnak meg, amikor a zsidóban az embert, vagy az emberi jogot és a demokráciát méltóságot éri sérelem, az különböztet meg attól a felekezeti jellegtől, amely most megjelent a magyar közéletben, hogy mi nem hatalmat akarunk és nem kiváltságot, csak a demokratikus jogokban való részesedést, azt, amiben része van, mondjuk, a kisnyilasnak is.

— Nem bírom elviselni azt a gondolatot, hogy például az oroszok még mindig

**CHROM
BETŰK**

GYÁRI SERVICE, FÉMFELÍRATOK

RAKTÁRON

ALLANDÓ KIÁLLÍTÁS

Bpest, VI., TERÉZ-KÖRŰT 2.

FEKETE J. ÉS TÁRSA

TEL. 22.56.78

Női- és férfiszövet-különlegességek szaküzlete

**RÓZSA LÁSZLÓ BUDAPEST,
IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 16
TELEFONSZÁM: 184-102**

Nem mernek este elmenni hazulról, mint ahogy azt nekem most levélben elpanaszolták. Ha keresztény volnék, akkor is fel kellene szólalnom emiatt. Én nem akarok többet, csak azt, hogy a zsidó polgárok a vidéki városokban, községekben és bárhol másutt, **este nyolc után is félelem nélkül kimehessenek az utcára.** Annak az atmoszférának kell megszűnnie, hogy emberek a lakásokban üljenek és bár már régen nincs csendő, még mindig féljenek... **Az a keresztény politika, amelyről most szó van, vissza akarja hódítani azt a hatalmat, amelyet 1919-ben megszerzett és aztán elvesztett.** De az, hogy a zsidónak, mert zsidó, a három holdját nem adták vissza, az, hogy az alsóbiróság és az uzorabírók tele van fasisztákkal, az, hogy még mindig él a Dorosyak szelleme, az, hogy ez még mindig nincs kipucolva, engem nyugtalanít és ezt nekem, úgyis mint magyar demokratának és úgyis, mint magyar zsidónak egyaránt szóba kell hoznom. Nem akarom a primátust nem a szenvedés jogán, sem egyéb kivételek alapján; csak azt szeretném elérni, hogy **ugyanolyan jogom legyen nekem és általában a zsidónak, mint a kisnyilasnak, akinek amnesztiát adtak és ezidő szerint állampolgári jogainak teljességében van.**

— Azt akarom, ami mindenkinél jár. **Akkor lennék én zsidó politikus és „zsidó fajvédő”, ha a zsidóság számára privilégiumokat köveletnék.** Magyar politikus vagyok, kedvező helyzetet akarok elérni a magyarság számára, de mégis elismerendő kétségtelen tény, hogy a zsidóság az, amely a legtöbbet szenvedett. Fájdalommal kell megállapítani, hogy az előző korszak praxisa és szempontjai bujkálnak a felszín alatt. Végtelennek tartanám, nem a zsidóság, hanem az ország szempontjából, ha ez általánossá válnék, ha ismét urrá lehetne. **A fasiszmus lényege és alapja az antiszemitizmus volt.** Másutt kacérkodtak a szocializmussal, nálunk azonban kizárólag csak a zsidó szektoron mutatkozott meg és ezen keresztül „intézték el” a kapitalizmust, a földkérdést, a munkásproblémát. Főlegesen nem akarom a magunk ügyét felvetni, de mindannyiszor szóba hozom, amikor majd azt érzem, hogy veszély fenyeget. Most, hogy a parlamentbe bekerültem,

megvan a remény arra, hogy a közvetlen diskusszió révén meg tudom érteni magam azokkal, akik ezen a téren akarva — akaratlanul súlyos hibákat követtek el.

— **Pusztán szeméremérzetből és Minderwertigkeitsgefühl-ből, nem hallgathatók,** mert, mint zsidónak is megvan a jogom ahhoz, hogy hozzászóljak a bennünket közelről érintő és érdeklő problémákhoz. A zsidóságnak kötelessége, hogy teljes erejével és igyekezetével bekapcsolódjék a demokráciába, viszont a demokrácia adjon módot arra, hogy ez a felszélyeztettség megszűnjék. **Jo-gunk van bíráltni a demokráciában is mindazokat az**

intézkedéseket, amelyek bennünket másoknál hátrányosabb helyzetbe hoztak. **Kivánságom az: szabadjon elmondani sérelmeinket, fájdalmainkat.** Persze az volna szép, ha minél kevesebb sérelmet mutatkoznék. A zsidóság pedig, ha van is sérelme gazdasági és más téren — gondoljon arra, hogy mi volt a fasiszmus szörnyű éveiben és bizalommal higgye, hogy a esőkevények remélhetőleg végképpen megszűnnek.

★

Vele együtt mi is szeretnénk ezt hinni. Köszönjük a biztatást, a bátorítást...

(gy. e.)

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Hazatért testvéreink nánál foglalkozást árgában keresnek elhelyezést: tisztviselő, szabó, kereskedősegéd (textil, vegyes, fűszer, bőr, vas, cipő szakma), lakatos, mészáros, zenész, üveges, pék, kár-pitos, gazda, fodrász, ügyvédjelölt, szűcs, kirakatrendező, masször és pedikűrös ápolónő, soffőr, autószerelő, dobozgyári szabász, gyári munkás, raklárnok, gépészmérnök, malomszerelő, vízvezeték-szerelő, vegyész, szakács, bádógos, segédmunkás, órás-ékszerész, géptechnikus, utazó (textil, fűszer, papír, írószerek szakma), ház-vezetőnő, altiszt, ügynök, villanyhegesztő, textilfestő, nyomdász, kalapkellékes, asztalos, főpincér, dekorációs a cukrászparban, villanyszerelő, termény- és burgonyakereskedő, artista, pénzbeszedő, könyvkötő, kádár, cipőfelsőrészkészítő, bőrdíszműves, géplakatos, kötszővő, kovács.

MUNKASZOLGÁLATOSOK, FIGYELEM!

Budapesten elhelyezkedhet: vegyész, bádógos, varrógép-műs-
**rész, lakatos, gumivulkanizáló, kötszővő munkás, asztalos és se-
gédmunkás, könyvelő-tisztviselő, kár-pitos, bórkereskedésbe gya-
kornok.**

Vidéken elhelyezkedhet: textil utazó (aki futballozni tud), üve-
ges, úri-női divat kereskedő segéd, bádógos és szerelő, konfekciós
szabó, nyomdász, órá, fogtechnikus, vegyipari cégvezető, kékfestő.

**Minden munkalkalmat jelentsen a DEGOB Információs osztá-
lyán, Bethlen-tér 2. I. 36.**

A Pesti Izr. Hitközség útján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII. Síp-utca 12. I. 16. délelőtti 9—12.

1309 Katz Juditot, szül. 1933, Sárköz-
Ujlak, Szolnár m., keresi Tibor
Grünzweig, Geneve.

1310 Efferné, sz. Fernbach Dórá, Becher-Fernbach Manó, ezélt Kárpátskán-u., keresi G. Be-
cher, Sydney

1311 Erdős Rezső, Rudólt és nejt Bertát, Ilst Gusztáv és Frigyes, keresi dr. F. Stern, Wien.

1312 Weinberger Dávid Nyiregyháza, Zsigmond Kiváda, Johanna Bratislava, Leuchtag Malvát Ungvárról, Sebestyén Ellyt Budapestről, keresi Weinberger Gyula, New York.

1313 Naffeld Eszter, Chaim és Dávid Warasból, keresi Naffeld Solón, Nemetsország.
1536 Borbély B. Budapest, Szolnok, keresi Irén Zausmer, Wien.

**Kanacsalságot javító
SZEMELZÁRÓK**
Kizárólag a szabadalom
tulajdonosáról
Optifot Teréz-krt. 48
Kérjen ismertetőt, díjmentes

A svájci hitközségek szövetségének elnöke az antiszemita áramlatokról

3 A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* vezető helyén közli dr. G. Brunschwig-nak, a svájci hitközségek szövetsége elnökének cikkét, amely megállapítja, hogy **Európa több helyén megint fel-
ütötte fejét az antiszemitizmus.** Mintha már megelégedettek vol-
na arról, hogy az antiszemitiz-
mus nem is olyan régen milyen
szerepet játszott az emberiség
elrabolásiéban. Nem ment-
ség az antiszemita mozgások
számára, hogy egyes terroristák
bűncselekményeit csakugyan fel-
borodás kísérleti. Ezek a
bűncselekmények zsidóellen cse-
lekmények voltak. A zsidónak
joguk van ahhoz, hogy szabad-
ságukat követeljék és a honlala-
nok táborainak felosztását sür-
gessék. 1941-ben Winston Church-
ill, kijelentette, hog senkinek
szemérett többet Hitlerrel, mint
a zsidók és a győzelem után nem
fognak megfelekedni a zsidók
szemérettől, továbbá az euró-
pai demokráciáért folytatott
harcban való részvételükért.

A Szovjetunióban nyoma sincs az antiszemitizmusnak

A *Judaica* legújabb száma
közli, hogy Louis Lewin, a
cionista kongresszus végre-
hajthóbizottságának tagja, aki
most tért vissza a Szovjetunió-
ból, a következő kijelentést
tette:

— A Szovjetunióban nyoma
sincs az antiszemitizmusnak. A
szovjet zsidók teljesen egyen-
jogu állampolgárok, akik aktív
szerepet játszanak az állami és
egyéb testületekben. A vallási
életben és a közéletben tökéle-
tes szabadságot élveznek.

A berlini hitközség visszakapta székházát

A zürichi *Israelitisches Wo-
chenblatt* közli, hogy a berlini
hitközség visszakapta *Oranien-
burgersstrasse 28.* szám alatti
régii székházát. Most folyamata-
ban van egyéb tulajdonainak
visszaszerzése is. Szüksége van
a többi házra is, hogy a bérek-
ből valahogy fenntartása műkö-
dés. Adókat még nem lehetett
kivetni mert a tagok olyan
szegények, hogy maguk is
segélyre szorulnak.

Berlinben most 8000 zsidó él,
a háborúelőtti 200 000-el szem-
ben. Ifjúságuk nincs. A tagok
fele 60 éven felett. Az *Iranti-
sche Strassen* megnyitott a berlini
Zsidókórház, amelyben 470 ágy
van és 15 orvos, valamint 100
ápolónő működik, akik között
azonban nem zsidók is vannak.

Amerikából megérkezett dr.
Munk rabbi, aki átvette hivatalát
és vallásos kulturális téren
nagy működést fejt ki.

Válasz az „Uj Ember“-nek

Irtta: dr. Herskovits Fábián pesti rabbi

A seelisbergi konferencia lekövetkező hatása alatt avval az elhatározással tértem vissza, hogy elnyomva ki-kirobbanó harci készségemet, minden erőmmel a konferencián elhatározott megtekintés szolgálatába álllok. Ezen hangulatban természetesen eszmorítóan hatott rám Éliás Józsefnek, a Haladás augusztus 28-iki számában „Szakadék, vagy reakció” címen megjelent cikke, amely térítési szándékkal foglalkozva problémáját, könnyedén megállapítja, hogy a zsidóság és a kereszténység közötti különbség okai „zsidó részről a rabbinikus hagyomány, amely nem teljes egészében, de alapszándékában a kizárólagos magatartást őrizte meg, a keresztény részről az egyházakba beözönlő tömegek pogánysága, amely keresztény álarcba öltöztetve öle ki maga természeti fajiságát és faji gyűlöletét”. Éliás József tehát nem kevesebbet mond megállapításával, minthogy a rabbinikus, vagyis a ma élő zsidóságot ugyanaz a felelősség terheli az emberiség békéltetéséért, mint a nyilasokat, a náciakat és az „egyház palástja alá rejtőző pogány tömegek” bestiális jelű rabbi és gyilkosait. Ez a kijelentés, még ha figyelembe vesszük is a kikeresztelkedett zsidók pszichopatológikusan megmagyarázható „buzgóságát”, talán mégis „tulzásnak” mondható. Ez a hűdület és veszedelmes badarság azonban szintén csak arra bizonyított, hogy a térítési propaganda a jogi, még fasizmusból nem szabadult levegőben mennyire alkalmas arra, hogy megértés helyett a gyűlölet érzését fokozza és a kikényszerített válaszok és tállakozások megzavarják a megbékélés munkájának lehetőségeit.

És itt kapcsolódik a problémába az „Uj Ember” szeptember 14-iki számában megjelent egyik cikke, amelyet Kis György pápai eszperes írt „Kereszténység és antiszemitizmus” címen a seelisbergi konferencián elmondott beszédem bírálataként. Kis eszperes többek között azt írja a zsidó térítéssel kapcsolatban: „Egy keresztény egyház sem fog tudni, de a katolikus semmiesetre sem, lemondani Krisztustól kapott parancsáról: az evangélium hirdelési kötelességéről”. Távolról sem volt szándékom arra gondolni, hogy az egyház erről a kötelességről le fog mondani. Mindössze az a gondolat merült fel, hogy

a térítés irányát bizonyos mértékben módosítsák. Nemcsak Éliás József, de a katolikus egyház hivatalos vezető személyei és intézményei mind gyakrabban és határozatalabban utalnak az elmúlt szörnyű eseményekkel kapcsolatban, az egyházakban megbúvó pogány tömegekre. Talán nem tévedünk, hogy az egyház presztízse szempontjából sokkal kompromittáltabbak a palástja alatt megbúvó gyűlölködő, gyilkos és rabló elveitű „pogányok”, mint a zsidók, akik bármennyire „konokok” vagy „hiletlenek” legyenek is, azért emberlátsaik kirablására, lemészárlására és féktelen, véres gyűlöletére még sem vélemednek. Nem is szólva arról, hogy az emberlét zsidóörvényeket egyhangulag, sőt bibliai magyarázatokkal megszavazó aktív főpapjai az egyháznak, talán mégsem minősíthetők az egyház palástja mögé buvó pogányoknak. De a lényegre visszatérve: Ha az egyház a maga térítési működésével ekéri azt, hogy a palástja mögött megbúvó pogányok tettükben és érzelmeikben hívő keresztényekké válnak és nem lesz többé veszélye annak, hogy elvi, vagy erkölcsi jellegű kérdések gétők, sárgafoltok, inkvizíciók, pogromok és gázkamrák eszközeivel intézkedjenek el a tömegek és vezetőik részéről, akkor mi zsidók készséggel állunk az egyház térítési munkájának előbe a „problémák” megvitatása céljából. Addig azonban térítés meg a saját pogányait és ne a mi hívő zsidóinkat.

Kis György azt írja, hogy „súlyosan sérti a keresztény vallásos felfogást” az az állítás, hogy nem a zsidók ölték meg Jézust. Természetesen legutóbbi szándékomban sem állt sérteni a keresztény vallás felfogását és készséggel állok el ezzel a történelmi kérdéssel kapcsolatban minden vitától, ha Kis vállalta, hogy összes egyházi kollégáival és intézményeivel együtt beleviszi hüvének lelkiismeretébe és az egész világ köztudatába, hogy a keresztény vallásos felfogást nemcsak

az a kijelentés sérti súlyosan: hogy nem a zsidók ölték meg Jézust, hanem legalább ilyen mértékben sérti a keresztény vallásos felfogást: a gyűlölet, az emberlétlenség a hazugság, a háború, a lopás, az emberölés, stb. stb. stb. Ebben — romélem — nincs közönlük elvi ellentét. Ami viszont a gyakorlatot illeti, nem tudom Kis hogy van vele, de nekem erős a gyanúm, hogy néics minden rendben. Pillanatig sem kételkedem abban, hogy a vallásoktatás keretén belül a kibontakozó ártatlan gyermeki lelkeket nemcsak azt tanítatják meg, hogy a zsidók feszítették keresztire Jézust, hanem a vallásuk más tanítását is. Így többek között azt is: „szeresd ellenségedet”, „aki téged megdobj kövel, dobd vissza kővel”, „ha egyik oroadat megüti, nyujsd oda a másikat is”. Nem is szólva a zsidó Biblia ártatlanság elfogadott tanításáról: szeresd felebarátodat, mint te magadat, ne öl, ne lopj, ne esküdjél hamisan, ne hazudjál, stb. stb. stb.

Mégis sajnálatos módon azt kell tapasztalunk, hogy a mindennapi élet gyakorlatában tudomány részben a Jézus keresztrefeszítése történetének hatása érvényesül és készséggel követjük a vallás számára remélhetően hasonló jelentőségű emberiség és szeretetezműk tanításának. A seelisbergi konferencia általam is hangzóztatott elgondolása mindössze annyi volt az ajánlott vallásoktatási reformmal kapcsolatban, hogy a jövőben a hitoktatás eredményeképpen a bibliai és vallási szeretetezműk legalább olyan mértékben érvényesüljenek a tömegek tetteiben és gondolataiban, mint amilyen mértékben a Jézus keresztrefeszítésének gyűlöletet ébresztő hatása érvényesül. Igaz, hogy Kis ezzel szemben kijelenti, „tapasztalatomban soha nem fordult elő más eset, hogy valaha is növendékem antiszemita kijelentést tett volna a megfeszítés tanítása után”. Örömmel állapítjuk meg, hogy Pápa vakóban boldog viszonyok vannak. Bár ér-

dekes volna megtudni, hogy ha Pápa ilyen ideálisak a körülmények, akkor mégis kik voltak azok, akik 1944-ben a pápai zsidók deportálásánál, ha nem aktívan, akkor emberlétlenségével mindenestire asszisztáltak és kik voltak azok, akik deportált emberlátsaik lakásait kirabolták. Addig is, amíg erre megnyugtató választ kapunk, meg kell állapítani, hogy Kis eszperes előbb idézett kijelentése semmiféleképpen nem cáfolta annak, hogy ezzel szemben néhány évvel ezelőtt saját fülemmel hallottam és saját szobámban láttam, hogy egy 7—8 éves falusi kislány, hittankönyvének képeit nézgetve, a keresztrefeszítés ábrázolásánál felkiáltott: „jaj, ezek a ronda zsidók, megölték Jézuskát”. Ahol hittankönyv olvasásának hatása a még ártatlan gyermeki lélekben a szeretet érzési helyett ilyen kijelentésre ragadtatnak, ott komoly baj van Eszperes úr. De Kis előbb idézett kijelentése azt a lényt sem cáfolja, hogy az elmúlt tanév folyamán — mint az újságok is hírt hozták — több esetben verték meg növendékek zsidó osztálytársukat a hittanóra felkészítő hatása alatt. És azt is nehezen lehetne letagadni, hogy a nyilasok és a többi szadista rablók és gyilkosok, sőt, az inkvizíciók vérszomjas príbékjei, vagy akár a tiszazugi férjgyilkos jámbor arzenes asszonyok, a derék apagyilkosok: az emberi erkölcsnek és kultúrának ezek a diszpeldányai nemcsak „megkeresztelték” voltak, ahogy Kis megható, sőt érthető óvatossággal írja cikkében, hanem hosszú évekig az iskolákban, évtizedekig otthon és a templomok szószékéről nyertek papjaik intenzív hit- és erkölcsoktatást. Ezt is rendjén valónak találja Kis? De, ha mindez nem győzné meg Kis, szívesen idézem a seelisbergi konferencia egyházi bizottságának egyhanguan elfogadott határozatából azt a paragrafust, amely szerint „szükséges, hogy a keresztrefeszítés történetét oly módon adják elő, hogy az na ébresszen ellenséges érzelmet a zsidókkal szemben. Továbbá küszöböljék ki a keresztény tanításból és a prédikációkból azt a gondolatot, hogy a zsidó népek alatt áll... A Bizottság szembenézett avval a tragikus ténnyel, hogy leelőgymilag nem exakt felfogások és a szeretet evangéliumának bizonyos félrevezető módon alkalmazott beállításai — teljesen ellentétben állva a kereszténység szellemével, — hozzájárul az antiszemitizmus növeléséhez”.

És talán nem teljesen érde-

ÚJDONSÁG a petróleumfűtés terén
Légfűtés áramló forró levegővel
Eddig nem létező teljesítmény
PETROL HEATING BŐLÉGSZÓRÓ
bármely petróleumfűzőre helyezve azonnal SZAGTALANUL FŰT
két kisebb vagy egy nagyobb szobát
Szabadalom bej. Bemutatta: FERROMETALL, V., Pozsonyi-ut 6. Tel.: 389-136

helen, Franciaország vatikáni nagykövetének, a katolikus világ egyik legkimagaslóbb egyéniségének Jacques Maritain-nek Rómából ez évi július 28-án kelt és a seccsbergi konferenciához írt levelében nagyszabású üdvözlő levele idevonatkozó megjegyzésének idézése:

„Akkor majd megértik (t. i. a keresztények), hogy ki kell lépni, mint a szemtet, az olyan régalmaszó legendákat — ott, ahol még ezek hibákra találnának — mint a rituális gyilkosság történetét, ugyanintén az olyan hamisításokat, mint Cion protokolljait. És megértik majd azt is, hogy figyelmesen revidió alá kell venni, megtisztítva a szövegek kifejezéseit, amelyeknek nem mindig ártatlan, de minden esetben pontossággal és szabotossággal nemtörődő használatát olyan abszurd kifejezéseket enged átcsúszni, mint: az „istenölő faj”. Vagy azt az inkább fejtendő, mint keresztény módot, ahogyan a passzió történetét tanítják, ami a keresztény gyermekeknél felébreszti zsidó tanulóit iránt a gyűlöletet. Vagy a nagypenteki liturgiával való „perfidia judaica” gyakorlatban használatos fordításait, amelyek durva értelmetlenség következményei, mert az egyház nyelvében ez a szó „hitetlenséget” és nem „álnokságot” jelent...”

Olvasóink is észrevehetik, hogy mennyire ellentétes a szóbanforgó problémáról a pápai esperes véleménye és Maritain vatikáni francia nagykövetéé. Igaz, hogy Franciaországban nem is történt olyan emberfeletlen és féktelenül szörnyű pusztítás, gyilkolás és rombolás a fasizmus idején, mint Magyarországon. Igen figyelmeztet még a továbbá Kis ellenjavaslatát az állam javasolt nem-zsidókból álló Pro Palesztina Szövetségének szerkesztésén. Azt írja: „...egy nem zsidókból álló szerv jöjjön létre jóindulatú, igazi katolikus keresztényekből, akik őszintén megmondják esztendőleg és időnként egy hasonló felelős zsidó testületnek, hogy mi az antiszemitizmus igazi oka és ez utóbbi festület lenne az előbbinek és megkísérelné a kapott tanácsokat, legalább próbálják megadni.” Kis tehát „az antiszemitizmus megoldása” módját abban látja, hogy a „jóindulatú igazi katolikus keresztényekből álló szerv a zsidóknak adna tanácsot az antiszemitizmus megszüntetésével kapcsolatban” (mért, talán vannak nem „jóindulatú” katolikus keresztények is?) és nem abban, hogy

a nyilas és nemnyilas gyilkosokat, rablókat és gyűlölködőket igyekeznék tisztességes, erkölcsös emberekévé átnevezni. Ennek a mondatnak olvasása után teljesen feleslegesnek érezzük azt, hogy egy „jóindulatú katolikusokból álló szerv őszintén megmondja nekünk, hogy mi az antiszemitizmus igazi oka”. Megnyugtató, hogy ez irányban ezután semmiféle kétélyeink nincsenek. Igaz, hogy eddig sem voltak.

De hogy valami derülőbb mozzanattal fejezzük be, őszintén örömmel fogadjuk Kis ama kívánságát, hogy a zsidóságnak megvünjék hazatértsága és újra saját földjé legyen a többi népek között. Őszintén bevaljuk, hogy mi zsidók nem is kívánunk mást, minthogy minden keresztény ember irásban és szóban kifejezésre juttassa Kis-hez hasonlóan, hogy igaznak tekintik a zsidóság hazája megteremtésének szükségességét és ezt nagyon kívánják is. Ami azokat a bizonyos „transzcendentális okokat” illeti, amelyekre hivatkoznak, agógódó kétségeit fejezi ki Kis a zsidó haza megteremtésére vonatkozólag, csak az az egyetlen kérdésünk, hogy ezeket a „transzcendentális” mozzanatokat méltóanassanak Esperes urék és hívek transzcendentális erőkre bízni és azokba semmi esetre sem aktívan bekavarkozni tradicionális módon inkvizíciók, pogromok és egyéb hasonló — „kegyeserek” segítségével. Meggyőződésünk, ha minden keresztény ember a Kis által kifejezett megértéssel kívánja majd a hazát a zsidó népnek, akkor — ahogy én a „transzcendentális” erőket ismerem — egész bizonyos, hogy nem fogják megzavarni, vagy megakadályozni a világ keresztényeit ennek a nemes szándékuknak a megvalósításában. Mindenestre próbáljuk meg...

UTILEVELKÉPEK,
fotócopiák azonnal is
KIS FOTO STUDIOJA
Erzsébet körút tizenhat
Telefon: 422-511

KERESEM

Gelb Samu vagy Mór

13 éves, sátorlajuhelyi születésű kárpitos tanoncot. Állítólag Auschwitzba deportálták 1944-ben. Választ kérek Gelb, Rigó-utca 10.

URINÖNEK, diákányak kel-
lemes offont nyujtok orth.
kóser ellátással. „Opera mel-
lett” jelígre Boroshoz, VI,
Andrássy-ut 54.

Szikszó és Öz

mártiremlékművet avatott

Szeptember 7-én Szikszó, szeptember 8-án pedig Öz, avatni fei mártirjainak emlékműveit. Mindkét ünnepség megmozgatta a környék csekély számban visszaérkezett maradvék zsidóságát. Igen sokan jöttek Budapestről s az ország többi részéből is számosan érkeztek a kegyeleties aktushoz, de résztvettek a megemlékezésen a kormány, a hatóságok, közületiek képviselői is, hogy lerójják kegyeletüket az ártatlankat mártírhalálba kergetett hittestvéreink emlékezetének.

Szikszón

az emlékmű a templom előtti térségben, az utkast mentén emelkedik ki és bérdei márványba vésve, hogy Szikszó és környéke közel 900 zsidó áldozatot hozott az emuit vérzivataros évek áráit.

Az ünnepséget Katz miskolci főkéntor megható gyászimája után Schück százados, szegedi helyorségi rabbi nyitotta meg. Majd Dusinszky Jenő lelkész-örnaggy főrabbi mondott emlékedett hangú, könnyökig megható megemlékezést a mártírhalálba kergetett magyarországi zsidóságról, köztük a 900 főnyi szikszói testvérünkről.

Dr. Szegáli Sándor hitközségi elnök avató beszédében rámutatott a fasizmus szörnyű bűneire és a megmaradt szikszói zsidóság nevében hitet tett a demokratikus életelfogás mellett. Dr. Lengyel István református lelkész egyháza gyászát és részvétét tolmácsolta, Szekeres Sándor főispán a kormány nevében fejezte ki együttérzését.

Béke Gyula vármegyei főjegyző Abauj vármegye nevében dr. Zombor Lajos községi főjegyző Szikszó község nevében beszélt, majd a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt helyi vezetői rótták le kegyeletüket.

Az ünnepséget dr. Löwy Sándor, a miskolci izraelita hitközség alelnökének beszéde zárta be, aki beszédében rámutatott arra, hogy az emlékművek csak kövek, csak emlékeztetők, de a reális életelfogás arra készteti a megmaradt zsidóságot, hogy a múlt tanulságait teljes egészében vonja le. A hosszú érzése — úgymond — távol áll a zsidó léteztől, de a hosszú alann és zsidóhoz nem méltó érzéseit nélkül, kitűzteni kell nekünk megmaradtainak azt, hogy végleg kiirtódjék a világból az a gyűlölet, az a gonoszság, amely hatenillió európai, hatszáz ezer magyar és közülük 900 szikszói zsidó testvérünket mártírhalálba kergette.

Az ünnepség ezután az újáépített templomban folytatódott, ahol megrendítő gyászün-

nepség után a Hatikvah és Himmusz hangjai mellett fejeződött be a kegyeleties megemlékezés.

Özdon

a zsidó iskola udvarán állított emlékeztető mementót a megmaradtak kegyelele az Özdről és környékéről emuezt, oda soha vissza nem térő 630 áldozatnak.

Schwarz Béla hitközségi elnök megnyitó szavai után Fisch József budapesti főkéntor megható gyászimája következt, majd dr. Dohány József kiskunhalasi főrabbi mondotta el gondolatokban gazdag, költői magasztalokra emelkedett gyászbeszédét. Engländer Ernő emlékezett meg ezután megható módon a mártírhalálba hurcolt rokonokról, barátokról, hitársokról. A gyászgyűlékeztet fűdőlő zokogása közben emlékezte névszerint azokat, akik soha többé nem térnek már vissza és akik jeltelen sírokban szanaszét szóródtak a világmindegségben.

Dr. Katona Zoltán járási főjegyző a kormány nevében fejezte ki beszédében részvétét. Dr. Löwy Sándor a miskolci hitközség és a Munkaszolgálatosok Szervezete nevében mondott beszédet. Vajha a Mindenható örök kegyelme — mondta — megadná ebben a jelképes sírbanban nyugvó 630 áldozatnak azt, ami után hiába vágyott földi életben: az ember szeretet, a békét és a nyugalmat. Radnai Béla a miskolci Chevra Kadisa nevében emlékezett meg az áldozatokról, majd a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt kiküldöttjei beszétek.

Banda Lajos miskolci főkéntor megható élmol-rachamin imája után a munkásság, közületiek, iskolák helyezték el koszorúikat, több magánszemély is virágokkal róttá le a kegyeletét az emlékművön, amelyet csakhamar elborítottak a megemlékezés és a kegyelet virágai. A gyászolókkaddis imája zárta be az ünnepséget.

Nagyon kérem jelentkezzen az a deportált nő,

ki a felszabaduláskor meg Bergen-Belsében, a 30-as blokkban volt, esetleg, ha tud valamit leírnyomról.

Székelv Kláráról.

Székelv Emderné, Róssa utca 29., M. emelet 3.

KI TUD

Schwarz Zoltán

hajdúházi lakosról, született 1910. Bevonult Grosházra 1942. VI. 10-én a 233/30. századba, mely századot azonnal Donhoz vitték. Állítólag Rosov-Marován esett fogságba. Értetést kér felesége: Schwarz Zoltáné, Mátyásföld, Kossuth-u.

Párbeszéd a rádióban

Szeptember 13-án a Hangos heti híradó keretében rádió-beszélgetés hangzott el. „Mitől félsz?” annak a kérdés-sorozatnak a címe, amelyben megszólaltatnak kis- és nagyembert, úriakat és szellemi dolgozókat, iparost és kereskedőt, gyárost és magántulajnosítót: árulja el, maradt-e még benne valamilyen a háborús félelemérzetből, mi az, ami esetleg ma is nyugtalanítja... Legutóbb elyasvalaki került a mikrofona elé, aki a német pokolból jött vissza és most megáramadtan kinos keservesen ügörgött új életét. Tőle kérdezték meg: Mitől félsz? és az általa elmondottakra válaszolt a rádió felkérésére György Endre, az Uj Élet belső munkatársa. A párbeszédet eredetileg hosszabbnak szánták, mint amennyi valóban elhangzott. Itt adjuk a szöveget teljes terjedelmében; azt is, ami áldozatul esett annak, hogy a hat perc nem tölt, mint hat perc...

SZPIKER: — Mitől félsz?

EGY HANG: — Uram, én rengeteg bájon mentem keresztül. Romségeken, borzalmakon, annyi gyász ért két év alatt, amennyi elég lenne három emberöltőre. Elpusztultak azok a hozzátartozóim, akiket a természet rendje szerint kellett eltemetnem, de elvesztettem azokat is, akiknek tud kellett volna élni engem. És hogyan vesztettem el őket? És hogyan maradtam én meg? Elmondjam a nyilasrozságot, a gázkamrák szomszédságát, az ülegeket, az éhezést? Erről annyit beszéltek, hogy, aki nem próbálta, már szinte unja. Tul vagyok kérem mindenen, dolgozom, hűvölöm a soha be nem heggedő sebeket és próbálok élni. Csak attól félek — és bizonyos jelekből, úgy érzem, nem alaptalanul — hogy a gyűlölet még nem lakott jól. Attól félek, hogy azok, akiknek nem volt elég a mások szenvedése és megfélemlítése, elől szerelnék kezdeni. Ki fogja ezt megakadályozni? Hogyan lehet a veszedelmet elhárítani? Félek, uram, nem tagadom, félek, mert én tudom, hogy milyen irratós szenvedéseket kellett kiállanom...

GYÖRGY ENDRE: — Ah, félelem... A félelem az idegek játéka csupán, de nem old meg semmit. Vagy Ön is a régi példabeszédet vallja: Jobb félni, mint megijedni és csak azért félni, hogy azután adott pillanatban meg ne ijedjen?

EGY HANG: — Igen... nem tehetek róla... én annyi mindenen mentem keresztül és olyan rémségeket láttam, hogy éjjel, ha felébredek az álmomból, ma is futva menekülni akarok...

GYÖRGY ENDRE: — Nyugodjék meg kedves barátom... Nem Ön az egyetlen. Magam is azok közé tartozom, akikre ezer halál leselkedett és aki szinte állandóan szembesült a csontváz üvegsemmével. De éppen ez az, ami betölt teljesen kiűzte a félelmet. Mitől félsz? A gonosz emberektől? Ez hibával, egyben negatívum is. A félelem apró nyugtalanságokkal kezdődik, majd annyira eluralkodik az emberen és olyan mértékben hatalmába keríti, hogy végül már se lát,

se hall, csak fél... fél... maga sem tudja megmagyarázni, hogy mitől. Az én legfőbb elméletem, talán az egyetlen önméletem: Csak Istentől félek, senki másból... Ez nem negatív félelemérzet többé, hanem pozitív biztonság...

EGY HANG: — Helyes elmélet, ezt majd én is szívesen követem...

GYÖRGY ENDRE: — A másik pozitívum, hogy hiszek bizonyos sorsszerűségben és rendeltetésben. Ha már a poklok kőköves lángja perzsel, de meg nem égetett és, ha úgy én, mint Ön mégis ki tudunk szabadulni a tűznyelvok közül, akkor ez jelent valamit. Ez égi jel és utasítás is egyben. Nekünk van némi dolgunk, mondhatnám hivatásunk még a földön, amit el kell végeznünk. El kell végeznünk azokat helyett is, akik nem tértek vissza és akiket hiába is várunk. Mit gondol: csak Önnek veszték oda a kedves hozzátartozói, a szívéhez közelállók? Nem... sajnos, nekem is és valamennyi testvéremnek. Nincs olyan ház, amelyet ne ült meg a gyász. De az élőknek az ő emléküik ápolásán kívül más kötelességük is van; kötelességük a többi megmaradt, önmaga és a köz, illetve a munkahely iránt, amelyet betölt... Azt biztosan Ön is tudja, érzi, önmagán tapasztalja, hogy a munka az, amely minden fájdalmat, keserű gondolatot, teletvázást „átvesz”, magába olvaszt és felold...

EGY HANG: — Igen... valóban így van... éppen ezért én is sokat dolgozom. Amióta visszajöttem, bevettem magam a munkába és otthon építetek... nem is tudom kinek...

GYÖRGY ENDRE: — Nagyon okos, bölcs dolog... Az ember is fészekrakó természet és amíg az nincs meg, a nyugtalansága csak fokozódik. A hékés otthonban azután csudben meg

nyugszik. Majd az Ön fészekébe is jön lakó, mert ez az élel parancsa az örök kesergés helyett. Az életet tovább kell vinni az élőknek. Ami pedig az új otthon és a félelmet illeti... abban most már teljesen biztos lehet, hogy, ha valaki csönget az ajtaján, az nem más, mint a postás vagy az életmód-szerkiadó. Az többé nem fordulhat elő, hogy éjszaka a részeges vicegyerek háromszor-négyszer is becsöngessen, mert neki „egyzetelni” kell a csillagos ház lakóinak létszámát. Akkor nekem is hideg futott végig a hátamon és ökölbe szorult a kezem a kötségbejű tehetetlenségtől. De ma... ma... az itt-ott még mutatkozó bántó jelenség vagy továbbra is rémkép ellenére is hiszek és bizakodom.

EGY HANG: — Ezt szeretném én is...

GYÖRGY ENDRE: — Kedves barátom, a lelki átalakulás sokaknál nem megy könnyen és nem megy gyorsan. Gondoljon arra, hogy hány öltözetben keresztül dukt itt szüntelenül a népbuiltás, a gyűlölet hirdetése, ami végül is akkora lángokban csapott ki, hogy csaknem minden felperzselte maga körül. De ezt a lángot oltja közel három esztendeje a demokrácia. És ezért kell Önnek is, nekem is, mindnyájunknak erősenlünk a demokráciát. A demokráciát mondtam külön hangsúllyal, mert nem helyes, ha speciális magyar vagy nemzeti, ilyen vagy olyan égláji demokráciát emlegetünk, hanem csak demokráciát, mert ebben az egyetlen szóban mindaz benne van, amire áhítunk: egyenlő jogok, teljes egyenlőség, félelem nélküli élet. Igen... ez az... ha mindez bekövetkezik, Ön is megnyugszik és reszketelesség helyett, ami a halálgyárak árnyékától maradt meg Önben, inkább öntudatot, erőt fog mutatni, mert ezt többre becsüli és kellőképpen értékelik is. Egy vidéki barátom, szegény, sehogyan sem tud megnyugodni. Megvan a családja, felesége, két szép fia és mégis folyton azt írja, hogy ő már többé nem lesz ember, mert mindig maga előtt látja a vissza nem tért ismerősöket, az üresen maradt házakat, lakásokat, boltokat... Meg azt panaszkolja: a közelmúltban is hiba volt az optimizmus, az, hogy ok nélkül bizakodtunk. De az Istentől, a pesszimizmus, a világfájdalmas

ság, a multakon, akár a hibakoa is való örök ragódás mit segít? Megbénítja a lét lehetőségét. Igaz, hogy itt vannak a külföldi példák: a lengyel miniszterelnök most jelentette ki: fájtálta azt, ami tavaly történt. Azután az Exodus esete, az, hogy valaki nem juthat be a saját hazájába, meg azok a bizonyos, hogy ugy mondjam, kisse erőltetett partraszállási jelenségek... De, ahol a legnagyobb a veszély, ott legközelebb van a segítség: Amíg a humánus nevében ide oda toloncolják az évek óta üldözötteket, sőt perverz módon ismét éppen Németországba juttatják, addig jelentkezik egy exotikus sziget: Borneo szulánja és helyi el kínálja a fedél nélküli... Nálunk... kétségtelen a koalíció hatalmas főlénye, mégha olyan váratlanul ugrott is ki a szélsőjobb, de legalább tudjuk, hányadán vagyunk. Most világosan elhatárolódnak a hadakiasok és tisztán látjuk majd, ki kivel áll szemben. Ez jobb, mint az elközlített helyzet. Emiatt tehát Ön ne féljen. Ellenkezően: ragadja meg a csákányt, a lapátot (hiszen ebben ugys meg a gyakorlata) és dolgozzék, építsen. Higgye el, önnagának is épít. Csak jobban alapozza meg az új házat, mint a régét. Több maltert, több cementet, hogy időt és viharállóbb legyen. Majd az Ön panaszainak is eleget tesznek: lefogják a még mindig sütkérező gyilkosokat és bujlogatókat, dultyiba dugják a tolvaj szarkákat, akik idegen vagytonon hisztálják fekele testüket, visszazárják megszennvedett régi gazdájának a bitorlók által elorozott otthonokat, a vitatott kis telkeket, apró földterületeket... Ölekeztek össze a bündöket jövőtevé demokráciával, dolgozzék teljes odaadással, fanatikus lelkesedéssel és akkor nem számít, hogy mit fecsegnek az ellenségeink külföldön és belföldön egyaránt, akkor bátran a szemébe nézelünk jelennek, jövőnek, sőt, ha nem homályosodott volna el a tekintetük, mártírjainknak is, akiknek örök szolgálattétel tartozunk és akiknek megbizottjaiként élünk ezen a földön...

Borotválkozzon

a valódi „HARAB” svájci villanyönborotvával

Válási szempontból leghasznosabb nem csak. Használatuk könnyű és kellemes. Kapható jobb drogériákban, kávé és elektromos szaktüzletekben. Ha valahol még nem kapható, úgy forduljon a képviselőhöz: Kozsáth és Tsa. Budapest, V., Sas-utca 11. Telefon: 180-498.

BALLON átlátszó-, eső-, vihar- és lódenkabát

Márton és Szász V. Gróf Teleki Pál-utca 3.

Glosszák a hétről

HÓHÉR NÉLKÜL egy lépest sem tett Ukrajnában Pásztor József munkásszázadparancsnok, akit — mint a *Kossuth Népe* írja — egy hadifogságban levő munkaszolgálatos feljelentése alapján most letartóztattak.

Pásztor József a következő szavakkal mutatkozott be anakidején Nyiregyházán a munkaszolgálatosoknak:

— Mélységes undorral jöttem Örök közé, mert tudom, hogy baloldaliak és zsidók. Egyetlen élő embert sem akarok Ukrajnából visszahozni.

Igy beszélt a parancsnok „ur“, aki nemcsak ígért, hanem cselekedett is. Bár a munkásszázadoknál nem volt hóhéri állás, század-hóhérnak jelölt ki Kacs Már József ővezetőt, aki szívesen vállalkozott a zsidókiegészítő szerepre.

Pásztor és Kacs Már együtt jártak ki a munkahelyekre és közösen hajszolták embertelen munkamegnyiségre az éhségtől dülöngő munkaszolgálatosokat. Aki nem bírta a kibíratatlan munkatempót, azt — Pásztor utasítására — Kacs Már agyonlőtte. Volt olyan eset, hogy egyszerre öt munkaszolgálatost is agyonlővett a szadista századparancsnok, aki egyébként több alkalommal sajátkezűleg is hóhérkodott, amikor század-hóhérsja véletlenül nem volt vele.

Most Pásztor „ur“ is előkerült! Amint mindenki előkerült! Előbb-utóbb mindegyik gyilkos elveszi majd méltó büntetését!

Idő kérdése az egész!

*

EMLÉKEZZÜNK MEG — a szadista gyilkosok után — egy derék emberről is! Az *Uj Élet*-ben olvassuk, hogy a volt sashalmi munkásszázad tagjai gyűlést tartottak a Munkaszolgálatosok Antifasiszta Szövetségének helyiségében. A gyűlésnek szokatlan célja volt. A század tagjai azért jöttek össze, hogy pénzt adjanak össze a század egyik volt keretlegénye, Tetyik József kelenföldi munkás számára, akiről meghallották, hogy nagy nyomorral küzd.

Tetyik ugyanis meghazudtolta a „keretlegény“ fogalmát, amelyhez általában vér és kín fűződik. Mindvégig emberséges volt. Mégpedig — ezt feltétlenül ki kell hangsúlyoznunk! — ellenszolgáltatás nélkül! Nem azért volt jó, mert megfizették. Azért

volt jó, mert ember volt.

Mig ez az egyszerű munkás példát szolgáltatott emberségből, Orbán századparancsnok és a tiszt „urak“ a lehető legkegyetlenebbül viselkedtek. Leckét vehettek volna az igazi „uriságból“ ettől az általuk lenézett közlegénytől, aki többiben tette kockára életét a fasizta rendszer üldözöteiről!

*

A TYUKSZEMVÁGÓ NIDOSSYRÓL, a nyilas idők hírhedt figurájáról, kiderült, hogy — szakállt-növesztve — valamelyik oroszországi hadifogolytáborban él.

Ugye, sokan emlékeznek még rá?

Ő volt a *Városház-utca 14-es Nyilasház* parancsnoka. Ő volt a legbuzgóbb duna-parti kievőző. Nem szerette, ha a „kinyírás“ mások végzik. Irigylte a társaitól a gyilkolást. Sajátkezűleg szeretett öldökölni. Nem volt sohasem gátlása.

Tyukszemvágóként kezdte „karrierjét“ és Szálasi-örnagyként folytatta. De öröngyi uniformisban is csak tyukszemvágó maradt. Igaz, hogy ugyanugy nyisszantolta az embereket, mint régebben a tyukszemeket.

Most elküldték a kópét minden oroszországi hadifogolytáborba. Rövidesen hurokra kerül.

*

AZ EMBERI JOGOK biztosítása ügyében a Zsidó Világkongresszus, amelyet a Gazdasági és Szociális Tanács konzultatív szervnek ismert el, memorandummal fordult az UNO-hoz. A memorandum megállapítja, hogy konkrét megoldási lehetőséget kell teremteni az emberi jogok megvédésére, mert az alap-

okmány általános kinyilatkoztatása nem nyújt semmiféle biztonságot a sérelmekkel szemben.

A Zsidó Világkongresszus memorandumára a jemeni zsidók legújabb szenvedései adtak otót.

Mit kíván a Zsidó Világkongresszus? Azt, hogy — amíg az emberi jogok új deklarációja és jogvédelmi eljárási szabályzata elkészül — az UNO hatalmazza fel az emberi jogok kérdésével foglalkozó albizottságot egyes személyek, vagy embercsoportok petícióinak átvételére és az ilyen ügyekben való ítélkezésre.

Tekintve, hogy a nyugatlansággal teli világhelyzet esetleg hosszabb időre lehetetlenné teszi az emberi jogok végleges chartájának elkészítését és az emberi jogok védelmének erőteljes biztosítását — illuzorikussá válnak az emberi jogok, ha ezt az átmeneti megoldást nem alkalmazza!

*

HERZL TIVADAR porai végre átkerülnek a bécsi temetőből abba a palesztinai földbe, amelyben örök álmát kívánta álmódni a nagy zsidó „próféta“, akinek erős akarata, államférfiai bölcsesége és Isten kegyelméből való tehetsége megmutatta: mikép lehet meséből valósgot teremteni!

Az osztrák kormány mult héten megkapta a Jewish Agency átiratát, amely egyfelől köszönetet mond azért, hogy az osztrák kormány államköltségén ápolta Herzl Tivadar bécsi sírját, másfelől pedig felkéri Ausztria hivatalos vezetőit, hogy segítsék elő, a bécsi hitközséggel együtt, Herzl Tivadar hamvainak elszállítását.

Az osztrák kormány nyomban értesítette a Jewish Agency-t és a bécsi zsidó hitközséget, hogy a kérdést

készségesen teljesíti és gondoskodni kíván arról, hogy minden idők egyik legnagyobb zsidó férfjának porait megfelelő módon szállítsák át Palesztinába.

Herzl Tivadar rövidesen a Szentföldön folytatja az igazi Zsidó Államról álmódott álmát, miközben a világpolitika fórumain arról vitatkoznak az érdekek és ellenérdekek képviselői, hogy mikép szabadlják szét azt a területet, amelyben a jóindulatu zsidók és jóindulatu arabok együtt is megférnének!

*

KEVÉS MEGRENDITŐBB OLVASMÁNY került a kezünkbe, mint Arthur Koestler drámai levele a londoni *New Statesman and Nation* szerkesztőjéhez a palesztinai „zsidó terroristák“ ügyében.

A világhírű író rámutat arra, hogy az *Ézodusz* 1947 tragédiája nem az első a sorban. A brit imperializmus már több hasonló esetet produkált.

1939-ben — a brit politika kérihetetlenségéből — az *Assanda*, az *Astir* és az *Assimi* kényszerült visszafordulni a palesztinai vizekről. Akiiket visszavitt, valószínűleg Auschwitzba kerültek.

1942-ben a *Strumát* kergették vissza. Akiiket ez a hajó vitt és akik ezzel mentek vissza a fasizmus földjére, biztosan haláltáborokban végezték életüket.

Arthur Koestler tiltakozik az ellen, hogy a „zsidó terroristákat“ egyszerűen terroristáknak tüntessék fel!

Ő azt a nézetet vallja, hogy talán mégsem terroristák — a szó megbélyegző értelmében — azok, akik nem akarnak többet, mint hogy engedjék be Palesztinába hontalan, vagy vérzőszívű testvéreiket, akik nem tudnak másutt megnyugodni!

BUDAIAK!

Egy életem 1684 édesanya könyvéről. Nektok, irjatók meg neki amit tudtok egyetlen gyermekéről **Lichtner Győzőről (Vicu)** 17 éves volt akkor, 1914 okt. 19-én hurokolták el Velece, budaipkka a Kisek-pályáról Alsóöbdrre, Éka majorba. Aótta nyomaveszett. Gondolatok a magatok édesanyjára és irjatók meg, amit tudtok! A legresszabb biztos hír is jobb ennél a kóbozóító bizonytalanságnál. Könyvöröm, irjatók! **Lichtner Sárkáné Gyöngyös, Nádor-u. 6.**

KIROV 2073 táborból haza-jött hadifoglyok: ki ismeri **Weisz Jenőt.**

Költségmegtérítés ellenében nagyon kérem, jelentkezzen. **Dohány-u. 36.,** butorizlet,

Szeptember 1-19 közt

Oroszországból Budapestre érkezett munkaszolgálatos hadifoglyok (s néhány külföldről hazaérkezett deportált) névjegyzéke, száradszáma és lakáscíme megtekinthető

az **Uj Élet** kiadóhivatalában

(VII., Síp-u. 12) d. e. 10-1 óra között

„Mikefe“ volt növendéke

Gerő László kertész, a rákoskereszturi zsidó temetőnél levő üzletében, olcsó virágok és mindenféle szkoszoruk kaphatók. Hittestvérek pártfogását kéri.

MUNKÁCSI ERNŐ:

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

Mi van körülöttünk?

LENGYELORSZÁG. A Nemzeti Egység lengyel kormánya 1945. júniusában alakult meg azon megegyezés alapján, amit a varsói ideiglenes kormány és más lengyel demokratikus vezetők kötöttek. Néhány héten belül a Nemzeti Egység kormánya megkapta a három Nagy és a többi egyesült nemzetek elismerését. A korábbi lengyel menekült kormány Londonban megszűnt létezni. Ezzel a ténnyel Lengyelországban megindult az új építés munkája, amely a zsidókat és a nemzsidókat egyformán érintette.

Lengyelország zsidó lakossága számára e változásnak óriási hordereje volt. Végre olyan kormányzat alakult ki, amely nemcsak elvileg állott szemben az antiszemitizmussal, hanem attól tökéletesen mentes volt. A régi Lengyelországban a két háború közötti időközben az antiszemitizmus hallatlanul veszedelmes formában fejlődött ki. Ezt a korszakot az u. n. „Endekismus” jellemezte, ami azt jelentette, hogy az országot az „Endekék”, vagyis az ultranacionalista és programszerűen antiszemita párt kormányozta. Természetes, hogy ez a rezsim át volt hatva a zsidógyűlölettel, amely számtalan formában nyilvánult meg. Míg az első világháború után a régi lengyel rezsim egy millió felesleges zsidó deportálását követelte, az új Nemzeti Egység kormányának legelső intézkedése volt, hogy bizottságot küldjön ki a német koncentrációs táborokba megkérni a lengyel zsidók hazaszállítását. Hasonlóképpen az új kormány azonnal lépéseket tett, hogy repatriálják azt a kb. 300.000 lengyel zsidót, akik a Szovjetunióban találtak menedéket.

Az új rezsim barátságos magatartása sem jelentette a zsidók kérdésének megoldását, és az antiszemitizmus megszűnését, éppen úgy mint nálunk sem. A zsidó gyűlöletnek mély gyökerei voltak a lengyel lakosságban, akik közé még a régi csári időben évszázadokon át felszívódott és hiába lett az első háború után Lengyelország tagja a Nemzetek Szövetségének — mint láttuk — az antiszemitizmus továbbra is megmaradt. Ehhez hozzájárult még az is, hogy a náci megszállás alatt sok lengyel szerezte meg a zsidók üzletét és vagyonyát és ezek ösztönösen antiszemiták lettek, hogy ne kelljen visszaadni, amit jogtalanul bitoroltak.

A Nemzeti Egység kormánynak óriási küzdelmet kellett folytatnia az antiszemitizmus és a reakció maradványai el-

len. Az „Armja Krajowa” a régi lengyel hadsereg tagjai, hol itt, hol ott bukkantak fel és különböző atrocitásokat követtek el a csekélyszámu zsidókat ellen. Belföldön süttető hadjáratot folytattak arról, hogy „tul sok zsidó van a kormányban”, ugyanakkor külföldön az új lengyel kormányt igyekeztek befektetni és az Anders hadsereg tagjai állandó fenyegetést jelentettek a lengyel zsidóság számára. Nem esed a hogy röviddel a felszabadulás után Lengyelországból új zsidó népvándorlás indult meg nyugat felé.

A közel három és félmillió lengyel zsidóból a német megszállás alatt bujdosóként és partizánokként csak néhány ezer maradt az országban. 30–40.000 tért vissza a németországi lágeréből, viszont több mint 100.000 lengyel zsidó repatriálásának bekövetkezését remélték a Szovjetunióból. 1946. év végén történt összeállítás szerint összesen 86.000 zsidó maradt Lengyelországban, akik közül legfőképpen Varsóban, Krakó tartományban, Lodzban és Felső Sziléziában vannak. A zsidók elleni atrocitások 1946-ban érték el tetőpontjukat és itt-ott pogromszerűen jelentéget vettek fel. 1946 első három hónapjában az antiszemita támadások áldozatainak száma ötvenet ért el. Az újságokból is hallottunk a krakkói zavarágokról, amelynek központja a zsinagóga volt. A haligánok nagyobb eredményeket értek el a kisebb városokban. Megtörtént, hogy Lublin közelében Czelandz nevű községben kiszállított katonai egyenruhát viselő csapat, amely az ott laklót őt zsidót azonnal a falhoz állította és letöltte. Természetesen valamennyien áldozatuk banditák voltak.

Az itt-ott fel-feltörő antiszemita zavarágoknak eredményeként a lengyel zsidóság tömegesen kezdett átmenekülni Németország amerikai övezetébe, hogy onnan a tengerentúrra jussanak. Köztudomású, hogy az amerikai zsidóság tulajdoni része lengyel származású és a lengyel zsidók éppen azok, kik a legkönyebben helyezkedtek el.

A lengyel kormány hem maradt télen ezzel a kivándorlási mozgalommal szemben. Figyelmeztetések hangzottak el, a lengyelországi központi zsidó bizottság is álláspontot foglalt el és azt írta:

„Tudjuk, hogy a zsidók pánikszerű magatartása nagymértékben következménye a zsidók elleni bünsz támadásoknak. Ennek ellenére emlékeztetünk arra, hogy ugyanaz a bünsz kéz irányul Lengyelországnak de-

mokratikus rezsimje ellen és a lengyel kormány állandóan kifejezi elhatározását, hogy megbünteti a bünszöket. Azok a zsidók, akik itt maradnak, minden erőfeszítésre képesek, hogy túléljék ezt a nehéz időszakot és készek harcolni a bizonytalanság és a pánik érzése ellen.”

Számos jel arra mutatott, hogy az antiszemitizmus fészke az Anders-féle hadseregben van. Amikor a lengyel központi zsidó bizottság hivatalos látogatást tett Newyork polgármesterénél, a bizottság elnöke nyíltan hangzottatta ezt. Az antiszemita mozgódások súlyos sérték a demokrata Lengyelország presztízst és természetesen, hogy annak leküzdésére mindent elkövetnek. A mai Lengyelország — eltekintve a régitől — nem akarja, hogy a zsidók kivándoroljanak. A külügyminiszter helyettese egyenesen megmondotta: „Szeretnénk, ha a zsidók Lengyelországban maradnának, mert a zsidók kiirtásuk előtt olyan iparokkal foglalkoztak, amelyek azóta elszorultak, holott szükség van azokra. Tizenkét erkölcsi kötelezettséget érzünk a zsidóság maradványaival szemben.” A lengyel kormánynak ez a magatartása nem jelenti azt, hogy állást foglaljanak a cionizmussal szemben. Sőt a miniszterelnök kijelentette, hogy kormánya megértéssel fogadja a zsidók azon törekvéseit, hogy Palesztinában otthon alapítsanak, mert úgy, mint minden más népnek, nekik is joguk van saját országukhoz. A lengyel kormány engedélyt adott a Jewish Agency-nek, hogy képviselőt küldjön Lengyelországba és delegációt hívott meg, hogy tanulmányozzák a lengyel zsidók palesztinai kivándorlásának lehetőségét; megígérte, hogy segíteni fogja a kivándorolni óhajító személyeket, feltéve, ha legális certifikátot kapnak.

Az új Lengyelországban való maradás és megéhezés feltétele a rehabilitáció és a restitúció. Mint a többi környező országok, a lengyelk sem késlek, hogy idevonalkozóan törvényt hozzanak. Már 1945. május 6-án meghozták az első törvényt, amely az elhagyott javakkal foglalkozik, vagyis azokkal a javakkal, amelyek a háborús viszonyok következtében nincsenek tulajdonosaik, vagy törvényes jogutódai birtokában. A törvény érvénytelennek nyilvánít minden olyan hatósági intézkedést vagy egyezményt, amit e javak tekintében a megszálló hatóságok adtak ki, vagy a megszállás tartama alatt a zsidók kényszerhelyzetben kötöttek. Rosszhiszemű birtokosnak tekintendő mindenki, aki ilyen vagyon birtokában van és felelnek nemcsak a vagyonszármazásáért, hanem annak időközi jövedelméért is. Az elhagyott javakat — mint nálunk — ott is be kell jelenteni és a rendelet be nem tartását 5 évig terjedhető fegyházzal büntetik. Az elhagyott javakat vissza kell adni a törvényes tulajdonosoknak, vagy jogutódjuknak. Sajnos hiányzik az értesítésünk arra nézve, hogy ezt az elvi jogszabályt a gyakorlat miként ülteti át az életbe.

A zsidóság gazdasági újjászervezését első sorban a Joint segíti elő, de maga a lengyel kormány is hatalmas összegeket adott erre a célra. A lengyel zsidóság életképességét bizonyítja az, hogy nemcsak külső segítségre támaszkodnak. A szövetkezeteknek multjuk van a lengyel zsidóság körében és maga a szövetkezeti élet új lendületnek indult. Dr. Parnes József a korábbi partizánvezér áll a szövetkezeti mozgalom élén és már eddig is nagyszámu zsidó szövetkezeteket létesítettek, nemcsak kereskedelmi és fogyasztási szövetkezeteket, hanem ugyanilyen alapon mezőgazdasági és ipari műhelyeket.

A zsidó politikai élet is megkezdte működését. Lengyelország a cionizmus régi hazája és természetesen, hogy a legnagyobb zsidó párt a cionista párt, amely-lyel szemben, vagy helyesebben mellette, az orthodox zsidóság szövetsége dolgozik. Az utóbbi zsidó helyeilek életkezelésében áll: helyre akarja állítani a régi lengyel zsinagógákat és temetőket ott ahol zsidók laktak.

A birohidszán! zsidó kolhozok eredményes munkája

A moszkvai rádió jelentette, hogy Biro-Bidzsán Zsidó Autonóm Tartomány kolhozai jelentették Sztálin generálisissimusz-nak: teljesítették gabonabeszolgáltatási kötelezettségüket.

A kötelezettség teljesítése oly módon történt, hogy előíráson felüli mennyiséget szolgáltatáltak be.

Gyerekek, gyermekbutor
játékruha. **VICA-nál**
összesen 50
Nagyvárdi Szabó-utca
Király-utca sarkán.

Figyelem! Megérkeztek az elsőrendű Figyelem!
orthodox kóser fajtörök, édes must
LAZÁR-féle borpincében
Tel.: 226-898 VII., KLAUZÁL-TÉR 16

RÁDIÓ, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

AZ ŐSZ HAJ

eredeti színét festés nélkül
10-18 nap alatt visszazínozt

Nincs pepesedés. Egyszerűen benedvesíti haját reggelente a Leton Visszazínozóval. 10-18 nap múlva a haj visszazínozt eredeti színét, fényét, rugalmasságát. Csak a természetes, a hálás biztos Ár-talmán. Tiszta, nem hagy foltot a

LETON visszazínozt

Ára 12 Ft 60. Minden széküzletben.
Főraktár: Himmia gyógyszertár.
Erzsébet-körút 56.

REPÜLŐ BOY

áruszállítás.
kézbesítés
legelőssbb.

Telefon: 120-541

Uj
KÉZIKOCSIT
honnan végy?
Bajnok-utca 34.

Perzsaszőnyeg

művészi javítását, mosását
szakszerűen vállalom.

PÉTER, Bajnok-u. 30

ÜZLET-ÜZEM

átadó?

FELLNER által

kapható!

Szent István-körút 30. sz.

FELHIVÁS

Hivatalos helyről kapott utasítás értelmében felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy sajnálatos módon és kiadásomban megjelenő „ALMANACH” engedély és papírhány nélkül, átszerkesztés után, egy későbbi időpontban fog megjelenni. Akinek nem áll módjában ezt kívánni, elhatározásáról levelezésben értesítsen, hogy a befizetett összeget postán visszaküldhessem.

Budapest, 1947. szeptember 22.
Lüblowitz Andor.

Csehszlovák háborús keresztrel tüntették ki a Zsidó Ismeretlen Katonát

A csehszlovák kormány a háborús keresztrel tüntette ki a Zsidó Ismeretlen Katonát, hogy megemlékezzen azokról az áldozatokról, amelyeket a zsidó katonák hoztak a világ demokráciájáért és Csehszlovákia felszabadításáért.

Ugyanekkor a csehszlovák kormány megbízta Masaryk külügyminisztert, hogy a csehszlovák kormány képviselőiben vegyen részt New-Yorkban a hatmérföld európai zsidó áldozat emlékművének alapkövetésénél.

Felavatták a harkai mártírok emlékművét

A kései nyár sugárözönében egy monumentális emlékmű is egyszerű fehér márvány síremlék emelkedik a 650 harkai mártír örökre megpihent teleme fölött a rákoskeresztúri zsidó temető mártírparkjában. Felejtleni nem tudó szülők, feleségek és gyermekek öröklő élő szeretete állította ezt az emlékművet, hogy az idők végtelenségéig hirdesse azoknak emlékéit, akiket elpusztított a vak gyűlölet.

A hozzátartozók végeláthatatlan tömege vasárnap, szeptember 21-én ismét elzarándokolt a rákoskeresztúri zsidó temetőbe, hogy felavassa az emlékművet, amely előtt honvéd- és rendőrszázad állott feszes vigyázzban, a munkaszolgálatos bajtársak által vont kordonon belül pedig ott voltak a kormány, a főváros, a honvédség, a rendőrség, a pártok és a zsidó intézmények képviselői.

Az ünnepséget a budapesti zsidó templomok egyesített kórusa, Révész Sándor karnagy vezetésével a „Ha te Isten...” kezdetű zsoltárral nyitotta meg. Schnürmacher Zoltán főként szívekbeáramló gyászzenéje után a Büdöskényi körzet papja, dr. Schwarcz Benjámintól mondotta el megindult hangú gyászbeszédét:

— Fájdalmas kötelességet kell teljesítenem — mondotta többek között — fájdalmas a kötelesség számomra azért, mert a mártírok között sok tanítványom van. Tanítványaim, akiket arra tanítottam, hogy binni kell az emberi szeretetben, az emberi jószágban. S íme mi lett a sorsuk az én szeretett tanítványaimnak. Nem szabad felajánlunk, mert felejtetni annyit jelent, mint bűnösnek, bünpártolónak lenni.

Dr. Schwarcz Benjámint beszédét többiben szavaltotta meg a hozzátartozók hangos zokogása. Utána dr. Vass Lipót tolmácsolta a Pesti Izraelita Hitközség és a Pesti Chevra Kadisa kegyeletét. A honvéd- és rendőrszázad tisztelgése köz-

ben helyezte el Dömös Gyula ezredes a honvédelmi miniszter koszorúját, a főváros nevében pedig Viola Rezső tanácsnok koszorúzta meg az emlékművet. Kállai Gyula nemzeti gyűlési képviselő a Magyar Kommunista Párt, dr. Rákosi László rendőrnagy a Szociáldemokrata Párt, Csala László nemzeti gyűlési képviselő pedig a Független Kisgazdapárt nevében beszélt. Görgényi Dániel ezredes a Paraszászövetség nevében többek között a következőket mondta:

— Még mindig vannak közöttünk olyanok, akik vissza akarják hozni az elhunyt sóit és idősöket. Mi partizánok minden erőnkkel meg fogjuk akadályozni, hogy az embereket újra faj és vallás szerint osztályozzák.

Az Isten különös kegyelméből megmenekült harkai bajtársak kegyeletét dr. Vámbéry László róta le. Az utolsó szónok Simor Dezső a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége ügyvezető elnöke volt, aki a többi között a következőket mondotta:

— Nem felejtethünk és senki sem kívánhatja tőlünk, hogy fogjunk kezét gyilkosainknak. Nem hosszút hirdetünk, csupán azt követeljük, hogy bajtársaink gyilkosai elayerjék méltó büntetésüket.

A beszédek elhangzása után a koszorúk elhelyezése következett. Egymásután helyezték el az Ellenállási Mozgalom — melynek egyik harcos tagja Elek Tamás szintén Harkán fejezte be fiatal életét — a városparancsnokság, a katonapótlókat osztály és a Partizánbarátok koszorúit. Schnürmacher Zoltán főként, El mólé rachamimja, dr. Schwarcz Benjámint kaddis imájával fejeződött be a megindító avatási ünnepség.

FIATAL, ügyes leányt elpöföltél
ez a kézfőrtőre fűzvecsel betartunk.
Légrádti Ferenc cipész, VII.,
Dohány-u. 10.

ENGLÄNDER SÜTŐDE

Orth. rabbiság felügyelete alatt.

Kétszersült, pék- és cukrászsütemények

Alkalmi rendeléseket vállalunk. VII., Karácsonyi S.-u. 1. (Teleki-tér sarok.) Telefon: 336-757. Flók a régi helyen Népszínház-u. 22.

Vitéz Aladár sírkövének felavatása

Szeptember 21-én, vasárnap délelőtt avatták fel a VIII. kerületi templomkörzet egykori nagynevű pinókének, Vitéz Aladárnak síremlékét a rákoskeresztúri zsidó temetőben. Az avatáson az elhunyt feleségén és testvérén kívül részt vettek a Nagyfuvaros-utcai templomkörzet előjáróságának tagjai, valamint mindazok, akik Vitéz Aladár tisztelték és becsülték. Stern Jenő kántor gyászzenéje után dr. Salgó László a VIII. kerületi körzet rabbija méltatta Vitéz Aladár emberi nagyságát és azt a farsadhatatlan szereletet, mellyel a zsidó közösség ügyét mindenkor intézte. Dr. Vass Lipót körzeti elnök, a baráti szeretet hangján emlékezett meg boldog emlékü öccséről. Kun Sándor, a Magánhitelesség-Égyesület kegyeletét róta le az egyesület volt alelnökére írást. Friedmann Jenő, a Magyar Szabóiparosok Országos Egyesülete alelnöke a karfarsák részvételét tolmácsolta, a VIII. ker. Izr. Nőegylet nevében Adler Károlyné és Köves Aladárné helyezték néhány száz virágot a sírkőre. Az El mólé rachamim megrázó hangjai után az avatási ünnepség befejezéséppen dr. Salgó László rabbi mondotta el a kaddis-imát.

KI TUD

Lőwy Lászlóról,

született 1920. május 14. Anyja: Neumann Margit. 1946 május 16-án Günskirchenben látta, május 20-án Székelyfehérvárnál állítólag orosz fogásigta esett. Aki hír hoz róla, nagy jutalomban részesül. Cím: Löwy Jenő, XIV., Hűvösvölgy-körút 123.

Himzőszalon!

Kelengychimzést és varrást, ruha- és monogramhimzést művészi és olcsón készítek, pontos időre szállít.

„Himzőszalon”
Népszínház-u. 49. I. l.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26

utca
Telefon hívó: 136-816

Beteg elfestett haját

speciális eljárással gyógyítja
Különleges hamvas (svéd)
színekre fest

RENCZES fodrászmester
VI., Csengeri-utca 84

A „karamé“

— Emlékeimből —

Irta: SZILÁGYI GÉZA

Nem a szokásos mentegelőző-vill, csak ténybeli megállapításul bocsátom előre; községletlenül nagyon egyszerű történet következnek most, amely a minap kis szigetként felbukkant emlékeimnek immár hosszú emberéletnyi tengeréből. Egyszerű történet, nem is tanulságos, de talán nem érdektelen. Ez pedig már valamelyes jogaim megírására.

Hogy a nyelvészek vitorájából „kifogjam a szöveget“, bevaltam, jól tudom, hogy *karamé* formájú szó nincsen. Van azonban egy ismert cukorfajta, amelyet *karamel* vagy *karmella* néven világszerte méltányolva élvez minden édesszájú ember, különösen a fiatalja: csecsemőkortól serdülő korig, de gyakran azontúl is messze-messze. A *karamé* szó a valószínűleg spanyol eredetű *karamel* szónak nem túlmerész egyéni rövidítése, ha akarom, megcsontoltása. Ennek a rövidítésnek elkövetője pedig, mesterének nem merem di-csérni, télen-nyáron *vörös festszél*, vastag bajszú, hol vörösbajszú barna szakállas, hol meg csupasz arcú, szélesvállú, zömök, zongorakéru, többnyire bugyogószzerű bő nadrágban járó középkorú férfiú volt. A nyolcvanas évek elejétől a kilencvenes esztendő közepéig, az iskolai nagy nyári szünet kivételével, az esztendő minden szakában nap-nap után hallottam, amint a temesvári-bévarósi főreáliskolához közel, majd a fukarú mért szűk kapu előtt magabiztosan megállva, neki-eresztette kétségkívül halottakat is felébresztő harsány hangját. Csatlakozása egyetlen szó volt: *Karamé!* Magyarra szabaddon fordítva azt jelentette ez, hogy jön a cukor, itt a cukor, vegyétek és egyétek! A külföldiség és a különlegesség az volt ebben, hogy a sokféle cukor között, amelyet imponálóan hatalmas pléhdényben tárolt a vasikos, szinte már elhízott férfiú, minden volt, csak éppen *karamella* nem. A cukorkák legváltozatosabb fajtáival egész izorgidkat járthatott volna el dédelgetett nyén a vevő, csak a zsebe győzze, de *karamella*, ami voltaképpen *égetett árpacukor*, a legértékesebb okadt közöttük. Viszont a cukrozott gyümölcs-szeletek csábító sokasága fölöttéte meg a bücsűs tétet, a költőhöz valamilyen nekem mindmáig felejtethetetlen dalolva- és fügekeverék is, már szinte éneklő édességet pazarolva. Az igazi orientális jellegű azonban a törökméznek dicső és román válfajai adták, amelyeket árusítójuk a *csicsina*, *alvé*, *alavicska* jellegzetesen dalmas nevéükön kezelték, nem is hiába, a cukorárust valóságos kőrőrajongó, kis hujja egyen nem szorító diákseregnek.

Senkisémet *tudta* nevét, nem igen kérdezték, ha kérdezték is, csak azt válaszolta idegenszerű magyarsággal, szinte éneklőve: „*vagyok karmé*“. Szóval, árujának kissé eltorzított nevét a maga személyére is vette és állandóan viselte. Szokásaiban makacsul pedáns volt. Semmiféle meglepetésben nem részesített senkit. Kivétel nélkül minden iskolai szünet alatt harsány *karamé*-kiáltással jelezte, hogy ott van a főreáliskola kapuja előtt. Nem beszélt rá senkit a vásárlásra. Erre nem is volt szükség. És ha mindig friss, jóízű, guszpus cukorkái és cukrozott gyümölcszeletei elfogytak, a következő szünet alatt ismét letéve megtöltött táskát érkezett a kapuhoz. Nemesak neve volt titok, lakásnéve éppen úgy. Olykor egy-egy már az érettségi vizsga előcsarnokához közeledő főnyitányosabb idősébb diák faggatni merle. Ezt azután a diplomácia finom szótárában meg nem található *kuss* kifejezéssel, majd a kiüritő nagy pléhtáskával való indultatos megfenyegetéssel szerelte le.

A *karamé* állhatatosan végigkísért egész középiskolai diákkorom az első osztálytól a nyolcadikig. Már felsős voltam, amikor *valamilyen gyanu* kezdett ugyan még nem egészen hozzátapadni a cukorkaárusító árnevű alakjához, de már halk, puha lépéssel sejtelkedett mögöttem. Az iskola pedellusa, becsületes *sváb* ember, mert ilyen is akadt Temesvárott, maga még nem gyanakodott. A tízórát, valamivel hosszabb szünetben, amikor felesége közreműködésével jövedelmező nagykereskedést folytatott tőpörtyűspogácsával, többször kedvetlenséssel emlegette nekünk, hogy a Steiner-féle pántkáspatikkban nem egyszer *iddogál a karamé* val. „*Ami kell, az kell*“ — volt a pedellus tömör jelmondata. A pántkáradta mámor enyhe szédületében a *karamé*, aki valamelyest beszélt németül, meggyőzte neki, hogy *boszni* mohamedán. Mitán a lázadó tartományt megszállotta a győztes osztrák-magyar hadsereg, a *karamé* nem adta be derekát, hanem a nyolcvanas évek elején beállott a legenda hírére *Hadzsi Laja* fehérvári vezérnek szabadcsapatába. (Ma azt mondauk, *partizán*nak állott). Hogyan került a „göcse-hegyek országá-

ból“ Magyarországra, azt nem árulta el a pedellusnak. Mohamedán multjából ugylászik csak a *vörös festszél* ragaszkodott. Hittesítvére bizonyára egy sem akadt Temesvárott. Magyarul állítólag egy kukkot sem tudott.

A diákság egy ideig hitt a *Hadzsi Laja*-legendában, az „*örög bosnyák*“ nevét ragasztotta rá a *karamé*ra, de azután egy-néhány iskolatársam előbb hallkan, majd hangosan, sőt egyre hangosabban hirdetni kezdte, hogy a *karamé igazában zsidó*. Hát ez csöppet sem volt szörnyűség. A cukorkának nincs felekezete, jó cukor van, meg nem jó, zsidó alkortájt még láttam lehetett cukorárus is. Egyszer aztán *Petrov* nevű iskolatársam vigyorogva állította, hogy a *karamé szemmeláthatóan is zsidó*, a diák véletlenül meggyőződött róla. Bizony ekkor ludvaevőben még mohamedán is lehetett volna, de mások — és ez már jóval gyanusabb volt — azt rebesgették, hogy a bévárosi zsinagóga péntek esti istentiszteletén *besuranni látták* a cukorkaárust a zsidó istenházába. A szemtanuk, mint hithű keresztények oda nem követték. És magam egyszer az állítólag csak törökül és kissé németül tudó ember szájából, amikor nem ritka eset volt ez nála, vad és vak dübbe gurult, tisztán hallottam, hogy a körülötte tulajdonosan ugrándozó és telongó diákokat *tögyökerez zsidó szidalommal* vagy átokszóval próbálta elhallgaltatni. A fiuk persze nem értették, de én anyai nagyanyám révén jól értettem. „*Mamzer ben mamzer!*“ (fátyalk, fátlyak) — így rívalt rájuk. Ez azután már szöveget ütött az én fejembe is. Honnan tudja ezt a *karamé* és ha óragadja a félkezeblert indulat, miért éppen *ősi héber nyelven* roliban ki dübbe?

Száz szónak is egy a vége: az eleinte csak elvetté gyanúsító magánvélemények bizonyos idő múlva a diákság közvéleményévé sürnyődtek. A *karamé* zsidó voltát, ha nem is apja istenével kapcsolatban, egyre többen és többen emlegették és *Bruch* kaplannak, (régcs-rég siri fémát alussza), módjában volt katolikus növendékkel a hittanórán arra oktatni — nem mondhatnám, hogy sikertelenül — ne *vásároljanak zsidónál*, még akkor sem, ha zsidó farkas mohamedán bányabőrt öltött magára. Később pedig a pedellus ismétellen, nem kuthattam, a maga rosszszándékú vagy fölsőbb ösztönzésre tetle-e, *eltáncoltatta* a *karamé*t az iskola tudóság közelségéből. Bizony

ennyi antiszemizmusz mindig volt Magyarországon, még a „liberalizmus“ fénykorában is.

Amikor aztán tíz év múlva, 1900-ban már mint budapesti hírlapíró és egy „hírhedt“ verseskönyv szerzője leutaztam Temesvárra, érettségi találkozóra, a *karaménak* éies, de kissé kappanszerű hangja már nem *sívitott végig* az iskola utcájában és nem gyűlték köréje a cukorkára éhes diákok a már ódon épület előtt, amelynek kikopott lépcsőit taposta jóval az én diákoskodásom éveit előtt, szintén mint diák *Polágyi Menyhért*, (*Silberstein* Menachem Salamon néven), az eddig talán legnagyobb magyar filozófus, jóval diákoskodásom éveit után pedig, oktató tanárú, két kitérő barátom: *Kunfi Zsigmond* és később, *Turóczi-Trostler József*.

Ekkor közölte velem egy orvos ismerősem, hogy a *karamé* meghalt valahol *Mehala* külvárosában. Halála előtt magához hívatta az orvost és „meggyőzt“ neki. Bevallotta, hogy *Magyarországon született*, de igazán járt Boszniában, a halált osztó *Hadzsi Laja* fehérvári vezér katonája volt, áttért ugyan a mohamedán vallásra, de legbelül mindig *zsidónak* érezte magát. Most már elárulja, hogy a *karamé* több évtizedes álneve megözt *Bromberger Dávid* neve rejtezőn. Csak egy kívánsága van még: ez nem a kiváló orvosnak, hanem a befolyásos hitközségi előjárónak szól. Ugyis azt hiszi, Boszniában, 1860 körül mohamedán vallásra történt áttérése egyáltalában nem volt szabályos és magyar törvény szerint *altgha érvényes*. Tekintsék, aminek maga is valóságos tekintete magát, *zsidónak* és *temessék el a zsidó temetőben*. Kívánsága teljesült.

Butor
vétel, eladás
legelőnyösebben
GLÜCK-nél
Teréz-körút 23. Tel.: 62-41-61.
Részletre is

**Spanyol,
angol, francia,
orosz
nyelvórák
BERLITZ**

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-612

A pontos megbízható

„DAVAI“ BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Éjjel-nappal)
Óráként 6 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

**3 óráig IGAZOLVANYKÉP 2 db
belső Foto Párisi Nagy Áruház 10 Ft.**

NEY SIMON SZOBRÁSZ

SIRKERT MŰVÉSZETI VÁLLALATA
Budapest, IX., Viola-utca 19

Mártir emlékművek
és sírkövek készítése
és tervezése.

Debrecenbe újabban az alábbi orosz-országi hadifogoly munkaszolgálatosok érkeztek

Szeptember 21-én:

Kain Sándor, Debrecen, 101/320, 236/1250 láger.
 Katz Lajos, Debrecen, 121 vép, Rustava, 1250.
 Fisch Henrik, Debrecen, 121 vép, Rustava 1250.
 Guttmann Tibor, Debrecen, 121 vép, Rustava 181/3.
 Glück Andor, Bpest, Práter-utca 54, 103 vép, Tiflisz 1250.
 Moskovits Lajos, Berettyó-újfalú, 121 vép, Tiflisz 1250.
 Szűcs István, Püspökladány, 106/301, Tiflisz 1250.
 Kovács Mihály, Kaposvár, 104/303, Tiflisz 1250.
 Vigdorevics Andor, Tata, 101/207, Tiflisz 1563.
 Mayer Aladár, Debrecen, 121 vép, Tiflisz 1563.
 Grünbaum László, Debrecen, 106/301, Tiflisz 7181/2.
 Kertész Tibor, Debrecen, 106/301, Tiflisz 7181/2.
 Wohiberg Bernát, Debrecen, 121 vép, Tiflisz 7181.
 Márton István, Mezősas, 121 vép, Ahtava 81/2.
 Fischer Béla, Paks, 107/310, Rustava 7182/2.
 Müller Iván, Tolna, 104/303, Rustava 7181/2.
 Strasser Jenő, Szekszárd, 104/303, Rustava 7181/2.
 Wolf Pál, Bonyhád, 104/303, Rustava 7181/2.
 Weicker Lajos, Salgótarján, pesti címe: Garay u. 38, 107/310, Rustava 7181/2.
 Winkler Dezső, Dombóvár, 104/313, Rustava 7181/2.

Goldschmid Miklós, Kapuvár, 103/5, Rustava 7181/2.
 Guttmann Sándor, Nyirgebe, 107/15, Tiflisz 2336/1.
 Lichtner János, Buják, pesti címe: Nagymező u. 19, 107/310, Rustava 7181.
 Schwarcz Hermann, Salgótarján, pesti címe: Alkotmány-utca 4, 107/310, Rustava 7181/2.
 Perlmutter Béla, Salgótarján, 107/310, Rustava 1250.
 Rózsa Imre, Kiskőrös, 104/33, Rustava 1250.
 Goldschmid Andor, Gyöngyösfalu, pesti címe: Alkotmány u. 4, 103/4, Tiflisz 7236/1.
 Blau Jenő, Győr, pesti címe: Alkotmány u. 4, 102/201, Rustava 7181/2.
 Fürst Ernő, Szentendre, 5/3, Rustava 1250.
 Engel Salamon, Nyiradony, 308/103, Rustava 1250.
 Engel János, Nyiradony, 308/103, Rustava 1250.
 Beck Béla, Szedres, Tiflisz 1250.

Szeptember 22-én:

Grünstein Ernő, Nyiregyháza, 101/14, Moszkva 78/60.
 Schwarcz Tibor, Tótkomlós, 6/3, Tusinóv 74/66.
 Schönlag Zoltán, Szombat-hely, Tusinóv 74/66.
 Schönlag Lajos, Szombathely, Tusinóv 7463.
 Hazai Samu, Debrecen, Moszkva 78/66.
 Krausz József, Orosháza, 106/8.

A Degob jelentése Oroszországban levő munkaszolgálatos hadifoglyokról

Kazakasztán lágerben tartózkodók névjegyzéke

Davidovics Márton, Máramaros-sziget, könyvelő.
 Junger Márton, Máramaros-sziget, cipész.

Lebovics Sándor, Nagyvárad, kefékötő.
 Ovcics Sámuel, Nagyvárad, pék.

Rosenberg József, Máramaros-sziget.

Gorkij-ban tartózkodók névjegyzéke:

Geller M., Máramaros-sziget, kereskedő.

Welsz N., Kolozsvár.

Cseljabinszk-ban tartózkodók névjegyzéke

Ágoston István, Kolozsvár, szövőmunkás.
 Burger Vilmos, Ds.
 Farkas Albert, Marosvásárhely.
 Fogl, Brassó, borbély.
 Husz Salamon, Bors.
 Friedmann Ernő, Szatmárnémeti.
 Katz Miklós, Szatmárnémeti, kerékpárműszerész.
 Kellner Pál, Kolozsvár, arany-műves.

Lax Mihály, Máramaros-sziget.
 Moldován István, Bors, mészáros.
 Neumann Endre, Kolozsvár, cipész.
 Radó Imre, Kolozsvár, cukorkás.
 Roth Jenő, Kolozsvár, vasesztergályos.
 Weisz Miklós, Kolozsvár, lakatos.
 Weisz Ödön, Székelyhid, malmos.

Klev-ben maradtak névjegyzéke:

Klein István, Máramaros-sziget, diák.
 Lázár Viktor, Szatmárnémeti.
 Lőb István, Nagyvárad.

Silberstein Mór, Székelyudvarhely.

Simon Jenő, Szinórváralja.

Retkino-ban tartózkodók névjegyzéke:

Blum Béla, Szamosújvár.
 Dub N., Szatmárnémeti, fuvaros.
 Friedrich József, Marosvásárhely.
 Dr. Fränkel László, Kolozsvár.
 Kohn Tibor és két fivére, Kolozsvár.
 Lázár Béla, Kolozsvár, szabó.
 Meister Abraham, Kolozsvár.
 Salamon Hermann, Szatmárnémeti.

Schönberger Géza, Szatmárnémeti.
 Waldmann Árpád, Szamosújvár.
 Weinberger Rudolf, Kolozsvár környékéről, utazó.
 Wiesel N., Nagybánya, kereskedő.
 Zuckermann Ernő, Kolozsvár.
 Zuckermann Salamon, Kolozsvár.

Kalinin-ban tartózkodók névjegyzéke:

Baál Sándor, Kolozsvár.
 Beckmann Jakab, Máramaros-sziget.
 Deitel Maxi, Szamosújvár.
 Farkas Adolf, Szilágyság.
 Pekete Jenő, Szatmárnémeti.
 Elekovics Hermann, Szamosújvár.
 Friedmann Árpád, Szatmárnémeti, műszerész.
 Friedrich József, Nagyvárad, szűcs.
 Güllei László, Budapest, Klauzál-utca 9.
 Grosz Ferdinánd, Szatmárnémeti.
 Grün Adolf, Marosvásárhely, pincér.
 Goldfried Sándor, Kolozsvár.
 Grosz György, Budapest, tisztviselő.
 Grosz Ferdinánd, Sándorhokmok.
 Hirsch József, Kolozsvár.
 Hirsch Dévid, Kolozsvár.
 Indig Miklós, Ds.
 Krausz György, Bpest, Damjanich-u., szül. 1910.
 Klein Sándor, Biharnagybajom.
 Kelemen Kálmán, Kolozsvár.
 Klinghofer Sándor, Kolozsvár.
 Kahán József, Kolozsvár.
 Junger Imre, Szatmárnémeti.
 Junger Mihály, Máramaros-sziget.
 József Dávid, Kolozsvár.
 Herkovits László, Kolozsvár.
 Lázár Tibor, Kolozsvár.
 Lebovics Lajos, Szatmárnémeti, lakatos.
 Löwy Géza, Kolozsvár, fako-
 reskedő.
 Lázár Adolf, Marosvásárhely.
 Mendel Pál, Kolozsvár.

Mandel Ernő, Szilágyságmon.
 Moskovits Dávid, Debrecen, kereskedő, szül. 1911.
 Márkus Béla, Szatmárnémeti.
 Markovits Samu, Szatmárnémeti, bádigos.
 Pollák István, Nagyvárad.
 Rosenberg Jenő, Szatmárnémeti.
 Rosenfeld László, Szatmárnémeti.
 Rosenfeld Nándor, Bánffyhu-nyad.
 Rosenberg Adolf, Kolozsvár.
 Schlesinger László, Nagyvárad.
 Schapira Jenő, Nagyvárad.
 Salamon Hermann, Szatmárnémeti.
 Schwarcz Emil, Szatmárnémeti.
 Steiner, Budapest, New York-kávéház könyvelője volt, 41 éves.
 Spiegel Ignác, Szatmárnémeti.
 Szentár Adorján, Zilah.
 Szemes Sándor, Zilah.
 Struch Miklós, Kolozsvár.
 Schlesinger Sándor, Nagyvárad, szabó.
 Schönberger Sándor, Szatmárnémeti.
 Weinberger Rudolf, Kolozsvár.
 Waldmann Árpád, Szamosújvár.
 Welsz József, Kolozsvár.
 Welsz Mór, Foccsika, Bihar megye.
 Végh Lajos, Kolozsvár.
 Wilder Ernő, Kolozsvár.
 Vámos Géza, Marosvásárhely.
 Welszberger Rudolf, Kolozsvár.
 Zweig Adolf, Kolozsvár.
 Zweig László, Kolozsvár.
 Zimatermann György, Kolozsvár.

A DEGOB információk osztálya (Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

Ékszerek, órák, ezüstárak
 vétele, eladása legelőnyösebben
KENDE SÁNDOR-nál Budapest, VI. ker.
 Terezház-utca 48 (Nyugatinál)

KOHN ARNOLD SÍRKŐ ALAPITVA 1872
 IV., Semmelweis-utca 4.
 Telefon: 189-268

KERESÉK KÜLÖNBEJÁRATU, csinosan bevezetett vagy fűrészes, fűrészes és könyv használatát IV., V., VI. kerületben. Jól fizetendő, Bethlen-tér 2., I. emelet 28.

UTAZÓT, ki dívatáru cikkeket látogat bevezetett cég készletmennyiségének képviseletére foltoznak. „Kollektív” jellegű kiadókba.

Hirek Palesztináról

A politikai helyzet

hármaskörbe elé állítja Erec Jiszraelben a Jewish Agency és a Waad Leumi vezetőit. Mindhárom problémát illetően a napokban befejeződött zürichi Actions Committee ülésen a cionista világ háromnegyed részét kitevő nagy pártok koalíciója teljes egységben határozott. Most hogy a Jisuv vezetői visszatértek Erec Jiszraelbe, hozzájárulnak a határozatok végrehajtásához. Az első probléma a Jisuv biztonságának a kérdése. Mintegy másfél hónap óta bizonyos jelek arra mutatnak, hogy arab részből mozgolódás, szervezkedés indult meg a Jisuvval szemben. Igaz ugyan, hogy az elmúlt hetekben az arab garázdálkodás csak rablóbandák szervezésében mutatkozott, amely bandákról rendszerint kiderült, hogy nem Palesztinából származó, hanem külföldről tudatosan a zavarkeltés céljából importált — angol vagy arab részből importált — arabokról van szó és a palesztinai araboknak még egyházi vezetői is békét hirdettek a mecsetekben, — mégis a Jisuv számol különösen a Ténymegállapító Bizottság többségi határozatának nyilvánossághozatala óta esetleges arab zavargásokkal. Az Actions Committee zürichi ülésén tisztázták elsősorban a kibbucok, valamint a zsidó városrészek biztonságának előfeltételeit és egyúttal megismerítették azokat az eszközöket — politikai és harcászati eszközöket —, amelyekkel teljes mértékben megakadályozható esetleges arab zavargásoknak a kialakulása. Az arabok ma nem a harmincas évek felkészületlen Jisuvjával, hanem egy többszázézer fővel kiképzett és modernül felfegyverzett Haganah-val állnak szemben. A Jisuv politikai uton mindent elkövet, hogy a palesztinai araboknak ezt a tényt megfelelően tudomására hozza. A politikai problémák második része a szakadárak ügyével kapcsolatos. Zürichben a revizionisták kivételével ismét teljesen egyhangú volt a szakadárak tetteinek az elítélése és ugyancsak egyhangú megállapodás jött létre az Irgun és Stern csoport esetleges kísérletezéseinek megakadályozására. A szakadárak fegyver megvonását megnyilatkozásai mindig komolyan veszélyeztetették a Jisuv ereci és nemzetközi érdekeit. Most azonban az arabokkal szemben való felkészülés, valamint az Egyesült Nemzetek döntő ülésézésének idején különösen fontos az, hogy Erec Jiszraelben semmi sem keresseztse a demokratikusan megválasztott vezetők intézkedését és az általuk irányított esetleges stratégiai műveleteket. Meg kell jegyeznünk — amint

erre többször is rámutattunk, hogy az angol katonák felakasztása óta az Irgun nem igen jelentkezt zavarokkéte cselekedetekkel. Ez egyrészt a Haganah fellépésének, másrészt annak a belátásnak tudható be, amely a szakadárak részéről mutatkozik és amely tudomásul veszi, hogy arab veszély esetén nincs lehetősége a terrornak, mert a Jisuv nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy több részre szakadjon egy önvédelmi harc idején. A harmadik és természetesen legfőbb probléma az UNO közgyűlésén hozandó Palesztina-határozat. A Jewish Agency vezetői minden ekövetően annak érdekében, hogy az UNO is elvileg a Ténymegállapító Bizottság többségi határozatát fogadja el, másrészt arra törekednek, hogy a zsidó szempontból sérelmezhető részeket megváltoztassák. E célból az Executiva több tagja az UNO tagállamainak kormányaihoz utazott közvetlen tárgyalásokra, amelyekre annál is inkább szükség van, mert az Arab-Liga képviselői is erős intenzitású politikai működésbe kezdtek. Hír szerint Weizmann professzor Amerikába utazik, hogy szükség esetén a Jewish Agency rendelkezésére álljon a közgyűlés tárgyalásai folyamán. Azok a jelentések, amelyek az UNO közgyűléséről eddig bejutottak, arra mutatnak, hogy maga az UNO intézmény vesztélyben van.

A Palesztina-kérdésben nem egyszer kénytelenek voltunk már rámutatni arra, hogy a pillanatnyi határozatok a világpolitika alakulásától függenek. Amennyiben Palesztinától független kérdésekben ugyan az UNO határozat, illetve cselekvésképtelenné mutatkozik, úgy nem lehetne remény arra sem, hogy egy más téren alkalmatlanul mutatkozó szerv éppen a Palesztina-kérdésben tudná keresztülvinni határozatát. Remélhetőleg a nagyhatalmak éppen a világhéke biztosítása miatt nem engedik az ügyeket az UNO keretében végleges szakításig vinni. Ebben az esetben természetesen a Palesztina-kérdés is a most megindult és a zsidók számára kedvező mederben fog alakulni. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a nemzetközi döntések az országnak csupán pillanatnyi sorsát befolyásolhatják, történelmi távlatban a Jisuv fejlődését és még politikai alakulását is elsősorban a palesztinai és a chue-laareci zsidóság magatartása szabja meg. A palesztinai országhódító, államotépítő munka és a kontinensközi zsidóság erkölcsi és politikai magatartása az, amely véglegesen meghatározza az Ország jövődörtörténelmének

alakulását, mert egy egész nép egységes akarata — a történelem tanúsága szerint — mindig többet jelent, az időleges értékű nemzetközi politikai határozatoknál. — Az UNO közgyűlésén kifejtendő angol álláspontot külön e célból összehívott rendkívüli angol minisztertanács

Poppendorfi és Astau internálótáborai

vitték az „Exodus” szomorú sorsú utasait. Időközben megoldódott annak a rejtélye is, miért szálltak látszólagosan békésen partra a második hajónak, az „Empire Rival”-nak az utasai. E hajó Haganah parancsnokának most Astauból keltetett jelentése szerint a kiszállások után félórával a hajón megtalált hatalmas méretű bombát a Haganah helyezte el, azzal a megfontolással, hogy zsidó vér ontása helyett inkább a hajó kiszállás utáni felrobbantásával kívánják megbosszulni az angol kormány embertelen magatartását. „Sajnos tervünk nem sikerült, mert a bombát megtalálták és az a hozzá nem értők ügyellenesége következtében a szárazföldre robbant fel és csak ablakokat tört be. Reméljük legközelebb nagyobb szerencsénk lesz.” A táborok lakóit az elmúlt napokban újabb események tartották izgalomban. A két táborban tüntető éhségsztrájkba kezdtek és passzív rezisztenciát mutattak minden hivatalos számbavétellel szemben, de most már nem azért, mert a fogadalmukat megtartó több ezer főnyi zsidó vándort az angol katonák — ötven egy embert — rendszerint fejfelé lövöldözve hozták ki a hajóból az oly gyűlöletes német földre, hanem, mert az angol hatóságok az ellenállás állítólagos szervezőit, hatvanéket fiatal férfit és női — különválasztottan letartóztatottak és börtönbe zárták. A táborok lakói odaszállították körülményeit szinte feledve, újabb éhségsztrájkba kezdtek annak érdekében, hogy társaikat a különválasztott letartóztatás állapotából megszabadítsák. A németországi angol hatóságok ugyancsak engedékenyebbek, mint maga az angol kormány, mert félve attól, hogy a meggyengült szervezői „Exodus” utasok éhségsztrájkjuknak következtében többet életüket veszíthetik, a 62 letartóztatottat szabadon engedték, illetőleg őket is Astauból vitték. Az astau táborban erre örömmün-

nás állapította meg szombaton. A kormány döntését az angol képviselőnek UNO-beli felszólalásáig nem hozzák nyilvánosságra. A hivatalos határozatot a gyarmatügyi miniszter adja elő az Egyesült Nemzetek teljes ülésén.

nepséget rendeztek és a tábor közepén az egyik fényesörös őrtoronyra felhúzták a kékfekete erci lobogót. Egyébként hivatalosan tiltakoztak az ellen, hogy a táborban német hivatalnokokat és német rendőröket alkalmazzanak velük szemben, esetleg ugyanazokat a hivatalnokokat és rendőröket, akik Hiller uralma alatt is zsidókat őriztek ezekben a táborokban. Általában megtagadják személyi adatok közlését s arra a kérdésre, hol születtek, egyöntetűen nem válaszolnak: „palesztinai zsidó vagyok, ott születtem és oda akarok visszatérni.” Ha egyáltalában hajlandók nevüket bemondani, akkor csak ilyen neveket szolgáltatnak: Winston Churchill, Charlie Chaplin, Columbus Kristóf stb.

13 angol „illegális” bevándorló Palesztina határán

Ismeretes, hogy mintegy fél-évtel ezelőtt az angol kormány előváltotta Palesztinából az angol polgári lakosság nőtagjait és a gyermekeiket. Ezeknek nagyrésze Libanonban várja az eltávolítást felügyesztő angol kormányrendeletet. A napokban 13 asszony érkezett a Libanon-Palesztina határra autobusszon, titkos utakon megkíséreltek bejutni az országba, azonban a határőrség feltartóztatta őket és visszavitték a libanoni oldalra. Most ott vannak már napok óta egy óráh cementpadlóján és börtöndjeiken ülve várják, hogy a kormány megváltoztassa döntését. Mint az egyik asszony kijelentette: „Mindent el fogunk követni, hogy családjainkhoz visszajussunk.” Ilyen kijelentések, mintha már tizedrével hangzottak volna el Palesztina határán.

(GELLÉRT)

HAVAS Tel: 126-936.

üzleti könyv,
papír, töltőtoll

Bp.V., Bajcsy-Zsilinszky-u. 76

PARÓKÁK, POTRÉSZEK

békebeli minőségben, művészi kivitelben

Modern
hölgyfodrászati
kiszolgálás

ALTSCHULER E.
HAJMÜTERMÉBEN
BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Jó és olcsó függönytartó

képek

nagy választékban.

Üveges

munkát hatósági áron vállalkoz

SZÉCSÉNYI

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.

Telefon: 224-288.

PAPIR, ÍRÓSZER

üzletkönyvek, kartotékok,
amerikai naplók és átiró köny-
vek.

WEINBERGER ÉS FEJERNÉL,
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota).
Tel.: 426-613.

KALAPJA piszkos, formátlan?
Rendbehozza Lanybert Kalapos-
mester, Budapest, VI., Jókai-tér 6.,
udvarban

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Köl-
csönzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban, Bachrach,
Dohány-u. 63. Tel.: 222-687.

Perzsaszőnyegek

VÉTEL, ELADÁS UNGÁR Király-u. 14 és
R. közl-ut 24

Gyermekgondozáshoz

értő fiatal nőt felvonnék 4 éves
kisleányom mellé. Telefon:
257-145.

Angol és német

nyelv gyakorlati tanítása, an-
gol, francia, német levelezés és
fordítás jutányos áron. „Lehet-
ismeretes” jellegre a kiadóra.

VIDÉKI övezetben élmenne ma-
gányoshoz házvezetősné. Háztartás
minden ágában perfect. Özv. Klein
Sándorné, Turkeve, Zrínyi-utca.

KIADÓ egy csinosan bútorozott ud-
vari szoba, fürdőszoba használatra,
egy ur részére, csendes uri helyen.
Ferenc-körút 41., I. emelet 3

UDULÉS, pihenés, gyógyulás,
diéta. Gyermeküdülési egész
éven át a Szabadság-hegyen
fekvő Noémi panzióban. Első-
rendű orv. ellátás. Imaház.
folyóvízes, fürdőszobás szobák.
Cédrus-u. 5/b. Tel.: 16-18-12.

Gondos Sándor

KÖNYVKERESKEDÉS

Modern zsidó könyvek is
nagy választékban
Bpest, VI., Andrássy-ut 53.

HÁROM SZEMÉLYHEZ gazd-
aságot keresek, vidékre, min-
denes van. „Családtag” jellegre
a kiadóra.

Weems dandártábornok a visszatérni akaró németországi deportáltakról

Weems dandártábornok, a
felszolgált SzEB-ben az USA ka-
tonai missziójának vezetője,
abból az alkalomból, hogy 15
hónapi itt tartózkodás után
távozik Budapestről és a német-
országi amerikai övezetben
foglalja el új munkahelyét,
szeptember 22-én búcsufogadást
tartott a magyar sajtó képviselői
számára. Kijelentette, hogy
egyik legérősebb benyomása,
amit Magyarországról magával
visz, a csodákozás érzése ama
gazdasági újjáépítés fölött,
amely a fegyverszünet nehéz
körülményei között itt végbe-
ment. Ismertette az amerikai
övezetből visszaszármaztatott
magyar értékek és javak soro-
zatát. Beszédét azzal fejezte be,
hogy a magyar-amerikai kap-
csolatok jövője már a diploma-

ták feladata. „A katona mun-
kája — mondotta — véget ért
és mindannyian reméljük, hogy
mindörökké!”

Az újságírók több kérdést
intéztek a Németországba tá-
vozó tábornokhoz. Többek között
az egyik kérdés így hangzott:

„Hogyan jöhetnek vissza a
németországi amerikai övezet-
ben még ott tartózkodó magyar-
országi deportáltak, akik eddig
nem kapnak a hazatéréshez
szállító eszközöket?”

Weems tábornok így vála-
szolt:

„Ha az illetők kérni fogják
Magyarországra való hazaszállítá-
sukat és a magyar Kormány
hajlandó befogadni őket, gon-
doskodni fogunk hazaszállításuk
eszközéről!”

Lakos Alfréd képsorozatát fest a varsói zsidók hősiességéről és az auschwitzi mártíriumról

A Hajós utca egyik bérházá-
nak legfelsőbb emeletén dolgo-
zik Lakos Alfréd festőművész,
a régi művész generáció egyik
nagynevű tagja, aki ma is teljes
frissességgel birtokában van.
Műterme nincs. A régi műterem
elpusztult és most úgy kell
dolgozni, ahogy lehet.

A legfelsőbb emelet társbér-
leti szobája festményekkel van
tele. Csupa új kép. És mind
zsidó témákat ábrázol.

— Nem most kezdtem zsidó
témákat festeni — mondja
Lakos Alfréd —, hanem a
Dreyfus-ügy óta foglalkoztat a
zsidó sors festői ábrázolása.
Ezekkel a zsidó témájú képek-
kel nagy sikereim is voltak.
Amikor 1902-ben Bécsben részt-
vettem a zsidó festők kiállításá-
sán, Martin Buber meleg sza-
vakkal üdvözölt. Véletlenül
megmaradt az a levél, amelyet
a kiállítás után Budapestre írt
és amelyben megállapítja, hogy
festményeim visszatérőkről az
igazi zsidó lelkületet.

— Két fam tán el Voronyezs-
nél. Nem jöttek vissza a mun-
kaszolgálatból. Nincs róluk
semmi hír. A magam megáz-
kódttatásán keresztül kétsze-
sen érzem az 1944-es zsidó
tragédiát. És megpróbálom vá-
szorra festeni mindazt, ami
történt, hogy rádőbbszemem

erre a tragédiára azokat a nem-
zsidókat is, akik magára a
valóságra nem tudtak rádöb-
benni, mert meglevesztés és
féltrevezetés áldozatai voltak.
Szeretném ezeket a képeket,
legalábbis a legjobbakat, ma-
pába gyűjteni és kiadni.

— De nemcsak a zsidó pusztu-
lás víziója van folyton előt-
tem — folytatja Lakos Alfréd
—, hanem a zsidó hősiessége
is. Ime, a varsói zsidó heroiz-
mus festménye! Jó volna ha-
talmasan, szinte életnagyságu
alakokkal megfesteni!

Igaza van Lakos Alfrédnek.

A varsói zsidók heroikus küz-
delméi, az európai ellenállási
mozgalom egyik legszebb feje-
zetét megörökítő képét valóban
el kellene készíteni nagyobb
formában is. Freskót kellene
csinálni valamelyik zsidó köz-
épületben.

Lakos Alfréd egyébként fest-
mények, rajzok egész sorozatán
örökölte meg a lelűnt fasiszta
korszak eseményeit: Auschwitz
borzalma, a dunaparti pusztu-
lásokat, azt a jelenetet, amikor
a hírhedt Murai alezredes ki-
adja az utasítást, hogy egyelőn
zsidót se hozzanak bába és azt
a jelenetet, amikor a hírhedt
Kun páter, meggyalázva saját
papi hivatalát, öldöklésre ve-
zényli a nyilasokat.

Templomavatás Siófokon

Bensőséges ünnepség kereté-
ben avatták fel erev ros hásaná-
kor a siófoki hitközség templo-
mát. A német megszállás alatt
teljesen feldúlt és súlyos be-
lővést szenvedett templomot a
megmaradt siófoki zsidóság
javarészen saját erejéből, az
áldozatkészégnek szép példáját
nyújtva állította helyre.

Az avatáson megjelent telje-
s számban Siófok és környéké-
nek zsidósága. Képviselettel
magukat: az evangélikus egy-
ház, a községi előjáróság, a
politikai pártok. A XL község-
kerület képviseletében Vámos
László elnök jelent meg.

Az avató szertartást dr.
Komlós Ottó székeshérvári
főrabbi végezte. Megható volt,
amint az eddig használt szük-
ség-imaházból körmenetben vit-
ték be a tőrákat az ünnepi
fényű templomba, ahol az új
frigyszekrény előtt Fried Már-
kus székeshérvári kántor ha-
tásosan énekelte a „Ma tövü”.
Dr. Komlós Ottó főrabbi tem-
plomavatást szolgált reálta, majd
az, újból kigyúlt örökmécs előtt
a gyülekezettel együtt elmon-
dotta a háladáó Schechejann
áldást. Nagyhatalú beszédében
kegyelettel emlékezett azokról,
akik megvetették a templom
alapjait, az itt működött meg-
dicőült rabbikról és az innen
halálba hurcolt ártatlanokról.
Majd a templom szerepéről
szólt a vallásos érzés, a kö-
zösségi tudat és mult kultusz-
nak felébresztésében. De a
templomnak — fejezte be meg-
rázó beszédét dr. Komlós fő-
rabbi — igazi értelme akkor
van, ha hangulata kiséri az
embert kint az életben és a
tartalommal tölti el hétköznap-
jainkat.

Utána Vámos László község-
kerületi elnök emelkedett tar-
talma szavai következtek, majd
liturgiai ének és végül a
„hálukvá”-val ért véget az é-
ményes ünnepség.

Arvaleányt

könyv házimunka ellenében idősebb
ur háznál családtagnak venne, szerény
fizetéssel. írvéjéről gondoskodna.
Cím: Népszínház-utca 14. V. 4.

KÜLÖNBEJÁRATU utcai bufo-
rozott szoba 2 ur részére kiadó.
VI., Kazár-u. 16. II. 5.

Eszreg, író, író, író

béber könyvek, cicsz, mesése
legelősebben Ungár Móránál,
Király-u. 17. kapu alatt vagy
7. 4. vásárolhat.

LEPCSŐHAZI bejárati bútorozott
szoba ur részére — lehetőleg vidéki-
nek — kiadó. „Pátria-kávéháznál”,
jellegre a kiadóra.

NAGYTAKARITÁST olcsón vá-
lal Körös takarítási vállalat.
Szilgyei Mersé-utca 26.

IRHABUNDÁK

Telefon: 227-165

SZÖRMEÁRUK

KLEIN SZÜCSNÉL, VII., Wesselényi-u. 33. II. em.

ATSZABÁSOK

SIRKÓ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak!

Felhívás!

Pfeiffer Ferencét (Rákóczi-ut) kérjük, hogy közelebbi adatok megadása végett férje nyomozásának érdekében hennünket keressen fel.

Joint külföldi osztály Sas-utca tizenhat.

— **Hírvételek.** Tüdy Zoltán közvéleményének kezdőmunkájára Ortutay Gyula, világi- és közoktatási ügyi miniszter: „Hogyan készülhet középiskolai ifjúságunk a legmunkásabb a szabadságban” címmel pályázatot hirdetett a középiskolai ifjúság számára. Az országos bírálóbizottság javaslata alapján a pályázat egyik 100 forintos díjának nyertes a zsidó leánygimnázium V. osztályának tanulója, Dembitz Ágnes, dr. Dembitz Gusztáv, az Országos Magyar Zsidó Múzeum pénztárosának leánya lett. A világi- és közoktatásiügyi miniszternek erről szóló értesítését a leánygimnázium tanfolyamát ünnepélyen Zsidó János igazgató nyújtotta át a nyertes Dembitz Ágnesnek.

— **Angol nyelvtanfolyamot** indít a Munkaügyi Minisztérium, Országos Antifasiszta Szervezete október 1-je kezdettel. Kérők s listájának számára, Berkeztetés a nagy érdeklődésre való tekintettel 1. és 25-30-ig este 1/2-10/8 óráig kétféle helyiségünkben Bajcsy Zsilinszky-ut 5. alatt felfelé.

Negyvenes

Jóbb műszeres benőstülhet évtizedek óta fennálló, jól bevezetett műhelybe. „Könyv” jellegre kérek válaszokat a kiadóra.

DEPORTÁLSZÓL visszajött, fix állással bíró fogorvosnő vidékre

férjhezmenne

„40 éves férfi fogorvoshoz” jellegre a kiadóra.

Férjhezmenne

olyan iparoshoz, vagy tollkereskedőhöz, ki vidékre jönne lakni, saját házam van. „Jó feleség” jellegre a kiadóra.

37 ÉVES, nőnem férfi vagyok. Keresek olyan feleséget, ki hajlandó velem Amerikába menni. Leveleket fényképpel „Szombattartó kivándorló” jellegre a kiadóra.

Benőstülhet

Benőstülhet fogásból visszajött, 38 éves, egészséges, jó megjelölésű, nőnem (kereskedő). Választ „Modern orthodox” jellegre a kiadóra.

Schulz Jenő cég

Országos Rabbiképző (Zsidó Egyetem) Könyvtára

Gergely Miklós

nyomtatás és kiadás

VÉTEL! Tel.: 422-845. ELADÁS!

Ünnepi imaldők a pesti templomokban

	Dohány	Rumbach	Bethlen	Csáky	Dózsa	Nagyfalu	Pára	Zugló
Kol-Nidre	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
Jom-Kippur	8	7	7	7	7	7	7	7
Ünnep kimenetele: 725								
Péntek este	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
Szombat reggel	715	7	7	7	7	8	9	7
Szombat délelőtt	10	10	10	10	10	—	—	10
Szombat délután	720	720	720	720	720	720	720	720
Szombat este	720	720	720	720	720	720	720	720
Szukkauz előeste	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
„ reggel	715	7	7	7	7	8	9	7
„ délelőtt	10	10	10	10	10	—	—	10
„ II. este	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
„ II. reggel	715	7	7	7	7	8	9	7
„ II. délelőtt	10	10	10	10	10	—	—	10
„ II. délután	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27	1/27
Ünnep kimenetele: 713								

ZSIDÓ ÜNNEPEK megrendezéséről
házasági hivatalok
„OLDONE”
VII. Alsóerdő 8. sz. 2.
Telefon: 221-340

38 ÉVES, csinos nő, kinek lakása van,

férjhezmenne

jóbb iparoshoz, „Baldogság 45-ig” jellegre a kiadóra.

BENŐSÜLÉSI lehetőség, 42 éves, szerény igényű kereskedő

házasági céljából

ismeretséget keres. „Vidék” jellegre a kiadóra.

Megismerkedne

26 éves, csinos úri leány, foglalkozás helyen lévő, jóménő élelmiszer üzletben, aktív kereskedővel, aki nem kizárólag hozza a pénzt, hanem a házasság céljából, 30-35 éves, „házasági” jellegre a kiadóra.

EGYENLŐLŐ, csinos, intelligens, zene és könyvszerető, jókedélyű, lakással, járművel rendelkező, díjazott, 40-es, szeretőre, megismerkedne

élettársat keres

„Ujra és az élet” jellegre a kiadóra.

FÉRJHEZMENNE, 41 éves, csinosnak mondott, mag. sz., kizárólag és kizárólag lakással, egzisztenciával bíró urambert, ki ötéves fiamnak jó apja tudna lenni. „Férjhezmenne, 50” jellegre a kiadóra.

KETTŐ SZÓRA kereskedő, kizárólag lakással, ingatlannal, közpénz hozománnyal, foglalkozással bíró urambert, biztos egzisztenciával bíró, korrekt, 50-55-ös urambert-férj keres. „Megismerkedne, 422” jellegre a kiadóra.

Valentin Sirkőüzem

Üzem és raktár: X. Sirkő-ut. 23. (Uj köztemetőnél) szombaton zárva

Vásárolni lehet: TUDÓLT-UT 10. SZÁM 1. EMELET 4. SZÁM

Társasági legdiszkrétebb házasság közvetítő, **Doktorné**

Király-ut. 67. I. 3. Telefon: 421-930

MUSZ ÖZVEGYE, 33 éves, jóménő fűszer üzlettel, -főbörleti lakással

élettársat

keres. „Megértés 1900” jellegre a kiadóra.

DEPORTÁLT 43 éves özvegye, kétszobás komfortos lakással, megjelöléssel, magához illő, egzisztenciával rendelkező

férjet keres

„Családszerető” jel. a kiadóra.

Főiskolai képzettségű export-importőr

jómegjelölésű, vagyonos övéremnek kimondottan csinos szép, nem alacsony, 30 körüli, kulturált, jómódú urhölgytel feleségül keresek. Részletes választ lehetőleg fényképpel „Szombattartó” jellegre Patak hirdetőbe. Bajcsy Zsilinszky-ut 29.

28 ÉVES, barna, csinos, házias leány sárgarózsát

férjhezadnám

női hozománnyal. „Hajdu-ember” jellegre a kiadóra.

PÉNSÉGGEL rendelkező negyvenéves, negyvenötvenévi közötti komoly férfi keres házassági céljából. Pék vagy cukrász legyen. „Élettárs és munkatárs” jellegre a kiadóra.

MECEVÉK m. k. kövek márványok nagy választékban

A zsinagóga naptára

Szeptember 25, csütörtök
Tiszl. 11, péntek: 12, szombat: 13, vasárnap: 14, hétfő: 15 (Szukkauz első napja), kedd: 16 (Szukkauz második napja), szerda: 17 (félünnep), csütörtök: 18 (félünnep).

Szombaton, szeptember 27-én heil szidra Házán, Háhora, II. Sám. XXII.

Péntek esti gyertyagyújtás: 6 óra 15 perckor.

BUDAI ISTENTISZTELEK RENDJE

Egy Jaum Kippur szeptember 23-án este 1/2 órakor; Jaum Kippur szeptember 24-én reggel 8 órakor; Jaum Kippur szeptember 25-én este 7 óra 25 perckor; szeptember 26-án este 1/2 órakor; szeptember 27-én szombaton 6 óra 11 órakor; a II. Torozók-ut. 68. sz. alatti imaházban szombaton reggel 1/2 órakor; szeptember 27-én szombaton d. u. 1/2 órakor; Szukkauz előeste szeptember 28-án este 1/2 órakor; Szukkauz I. napja szeptember 29-én d. e. 10 órakor, d. u. 1/2 órakor; II. napja szeptember 30-án d. e. 10 órakor, d. u. 1/2 órakor; Ujalon hétfőnap este 1/2 órakor. Istentisztelet helye: Uj. Kunfi Zsigmond-ut. 40., XI. Bocskay-ut 37. II. -Torozók-ut. 68. Fűmcsai pót imaház: I. Szabadság-ut. „Lom” ncz” sz. 2 II. Fő-utca 12.

Óbudai istentisztelet kezdete a Lajos-utcai templomban péntek este 6.30, szombaton délelőtt 9 órakor, a Kol-Nidre istentisztelet kezdete 6.15.

36 ÉVES, nőnem kereskedő, benőstülne.

Musz özvegy, vagy korban hozzáillő leány levelet „Baldogság teszem” jellegre a kiadóra kérem.

24 ÉVES, ÖNÁLLÓ FOGLALKOZÁSAL ES JÖVEDELEMMEL bíró, intelligens urambert vagyok. 19-23 éves, lakással rendelkező, csinos, megnyerő, jellel, bensőséges házasági ismeretséget keresem

házasági céljából. Deszkréciók: kereskedő, malatli fényképpel és jóménnyel ellátott levelet ker. kérek „Harmónia” jellegre a kiadóra.

CSINOS, jójövendű, lakással bíró fűtésziszteletű férjhezmenne feltétlen intelligens, jóérzésű, korrekt, egzisztenciával bíró ötvenes urhoz. „Kétszobás szimpátiából” Bereshez, Andrács-ut 54.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSAJÁLAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII. Síp-ut 12 - Telefon: 422-930

Kiadóhivatal:

A MAGYAR ZSIDÓSAJÁLAT (ISRAELITAE ORSZÁGOS HIRDELT)

Felelős szerkesztő és felelős kiadó

NOOZ REZSO

Reklámszolgálat nem öltünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomtatás a Globe nyomdai műhelyben és környezetében.

Budapest, VI., Arad-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margitay Antal